

ST. OLAV

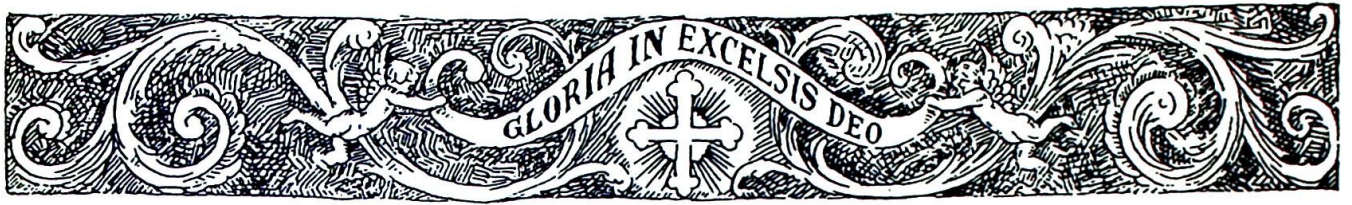
Julen 1990

ST OLAV

Innhold

3	Folkefrelser til oss kom	<i>Overs. ved Bernt Støylen</i>
4	Den jødiske hukommelse	<i>Gunnel Vallquist</i>
7	Mens Gulfkrisen skjerpes. . .	
8	Bispesynoden om presteutdannelsen: variasjoner over kjent tema	<i>UKJ</i>
12	Isendingen og polakken	<i>Robert Anderson OC50</i>
14	Amerikansk hyrdebrev om kvinner utsatt	
14	St. Olav gratulerer	
15	Innholdsfortegnelse 1990	
19	Gregorianikk i austerveg	<i>Albert Raulin o.p.</i>
19	Uforenlige bilder	<i>Fra "KN-Nytt"</i>
20	Gud her og nå og midt i hjertet	<i>Olav Egil Aune</i>
22	På dagsordenen igjen: NKKF drøfter abortspørsmålet	<i>Baby Johannessen</i>
24	Leserbrev	
25	Velskrevet og velopplagt "Ung teologi"	<i>UKJ</i>
27	Økonomi og medier på Pastoral- rådets program	
32	Blikk på tiden: Instruks - for hvem?	<i>Observatoria</i>

Folkefrelsar, til oss kom

3

*Folkefrelsar, til oss kom,
fødd av møy i armodsdom!
Heile verdi undrast på
kvi du såleis koma må.*

*Frå Gud Fader kom han her,
heim til Gud hans vegar ber,
ned han fór til helheims land,
oppfor til Guds høgre hand.*

*Herrens under her me ser,
ved Guds Ande dette skjer.
Livsens ord frå himmerik
vert i kjøt og blod oss lik.*

*Du som er Gud Fader lik,
ver i vanmakt sigerrik!
Med din guddoms velde kom,
styrk oss i vår armodsdom!*

*Utan synd han boren er
som all synd for verdi ber.
Han er både Gud og mann,
alle folk han frelsa kan.*

*Klårt di krubbe skina kan,
ljoset nytt i natti rann,
naud og natt til ende er,
trui alltid ljuset er.*

*Lov og takk, du Herre kjær,
som til verdi komen er!
Fader god og Ande blid,
lov og takk til evig tid!*

*"Veni redemptor gentium" av den hellige Ambrosius (d. 397),
oversatt av Bernt Støylen.*

Anti-semittisme fordømmes

En sann kristen kan ikke være anti-semitt; antisemittisme er synd imot Gud og menneskene, heter det i en felles katolsk-jødisk uttalelse fra en konferanse i Praha for en tid siden, hvor man også utarbeidet forslag til tiltak som kan motarbeide den økende anti-semittisme i Øst-Europa. Denne anti-semittisme er misbruk av den rett til ytringsfrihet man nå har fått i disse

landene, en frihet som kommunistregimene i alle år undertrykket. Forslagene går bl.a. ut på at man skal stryke religiøst diskriminerende avsnitt i lærebøker, det skal holdes kurser for prester om kampen mot anti-semittismen, og viktige Vatikan-dokumenter om forholdet mellom kristne og jøder og den gjensidige respekt man ad dialogens vei er kommet frem til, skal

omgående oversettes til slaviske språk: disse dokumentene har stort sett ikke vært tilgjengelige i Øst-Europa.

Konferansen anbefaler at de øvrige øst-europeiske land følger Polens og Tsjekkoslovakias eksempel hvor man har opprettet katolsk-jødiske komitéer som skal arbeide for bedre gjensidig forståelse.

L'OSSERVATORE ROMANO

4 Gunnel Vallquist: Den jødiske hukommelse

Anti-semittismen er på fremmarsj både i øst og vest, et farlig tegn som stiller "oss demokrater i vest, som har lært oss å verdsette ytringsfriheten som et av våre helligste prinsipper, overfor nye problemer", skriver Gunnel Vallquist i denne artikkelen. Som også kommer inn på Oslo-konferansen om "Hatets anatomi" og Elie Wiesels siste bok samt den smerte utviklingen i staten Israel har beredt for mange som har stillet seg som dens forbundsfeller: "Det kan lignedes med kjærlighetssvik."

Moskva i februar i år: Det er hundreårsmarkering for Pasternaks fødselsdag. Pasternak, den jødiske humanisten som mishaget regimet, og som forfatterkolleger kastet skitt på, feires nå med stor offisiell pomp og prakt under stor internasjonal tilstrømning. Men bare et par uker tidligere brøt anti-semittiske elementer fra den russiske forfatterforening inn i det sovjetiske forfatterforbunds lokaler, før voldsomt frem og slynget ut trusler om mord og pogromer. Jeg besøker et par jødiske intellektuelle, mor og datter, som forteller at de nylig, etter initiativ fra politiet, har fått byttet ut koden til sin leilighet fordi man nå regner med at alle jøder er truet.

Paris i mai. Jeg befinner meg på Place de la Bastille i en folkemasse så tett at det planlagte demonstrasjonstoget på den gjengse strekning République-Bastille ikke kan komme i gang på grunn av trengselen. Årsaken til demonstrasjonen er

skjendingen av de jødiske gravene i Carpentras for noen dager siden; hendelsen har vakt en allmenn indignasjon nesten uten sidestykke i Frankrike etter krigen. For første gang siden Paris' befrielse deltar republikkens president i en gatedemonstrasjon. I folkemassen står jøder og ikke-jøder om hverandre, mange bærer jødestjerner som en deklarasjon av identitet eller solidaritet. Blant disse siste er en mann som helt tydelig er araber og muslim. På forespørsel svarer han; "Ja, jeg er muslin, men i kveld er jeg jøde."

Jeg tilhører en generasjon som var vitne til Det tredje rikes jødeforfølgelser, som så de første bildene fra de befridde konsentrasjonsleirene og de første overlevende fra gasskamrene i Auschwitz. Jeg har valfartet til Dachau, Teresienstadt og Auschwitz, til Yad Vashem i Jerusalem. Jeg har lest og anmeldt en mengde litteratur om anti-semit-

tismen gjennom tidene: fra Poliakovs historiske arbeider til Schwarz-Barts og Wiesels romaner. Og jeg trodde lenge at disse uhyrligheter, omtalt i tusentalls dokumenter og bevitnet av en hel verden, aldri skulle kunne glemmes, langt mindre gjentas. Men nå ser vi tegnene hope seg, de forvarsler som erfaringen har lært oss er utvetydige: Rundt om i verden og ikke minst i de land der den kommunistiske undertrykkelse i årtier har hindret all ytringsfrihet, flammer nye bål av anti-semittisme opp. Og vi demokrater i vest, som har lært oss å verdsette ytringsfriheten som vårt helligste prinsipp, stilles overfor nye problemer.

Vi husker det jo: Hitler kom til makten ved frie demokratiske valg, nazistene kunne i kraft av sin ytringsfrihet bearbeide og gjennomsyre folkeopinionen slik at grensen mellom ord og gjerning, mellom parole og pogrom så godt som umerkelig kunne overskrides. Og i mellomtiden satt vi i Sverige og nektet å tro at det var sant, at slikt kunne skje, at jødene, som forgjeves banket på våre bastante dører, virkelig var i livsfare.

Sirkelen slutter seg. Det vi lenge trodde var umulig, skjer igjen: utilslørede antisemittiske uttalelser dukker opp i ulike sammenhenger, gamle, forlengst avslørte løgner om jødene, som Sions vises protokoll, kan på nytt anvendes som primitive slagvåpen. Her i Sverige beveger det hele seg foreløpig på det verbale plan - men ingen kan lenger riktig innbilde seg og andre at det kommer til å bli med det, hvis vi tolererer pratet.

Katolsk universitet i Betlehem gjenåpnet

Den 1. oktober ble det katolske universitet i Betlehem gjenåpnet etter å ha vært lukket i tre år. Universitetet ble etablert med støtte fra Vatikanet i 1973. Det var de israelske okkupasjons-styrkene som stengte universitetet fordi det ble hevdet at man utdannet ledere for den palestinske motstandsbevegelsen.

Ettersom det ikke har vært mulig å benytte universitetets egne lokaler, har

lærerne i et forsøk på å opprettholde undervisningen brukt hotellrom, kirkelige institusjoner og andre lokaler som undervisningslokaler. Men ifølge professor Bernard Sabella sitter mange av de tidligere studentene i fengsel, mens andre ikke tør å møte opp av frykt for å bli arrestert av israelsk militærpoliti. Det er ikke lett for den kristne befolkningen i Israel å få utdanning, og dette er hovedårsaken til at mange flytter fra landet. I 1944 bodde det 29.000 kristne i Jerusalem mot rundt 8.000 i 1990. NØP

Religiøs frihet i Albania?

Endelig begynner det å lysne i Albania, skriver Arbeiderbladet i anledning den glade NTB-melding: at Albanias regjering nå vil innføre demokratiske friheter, retts-sikkerhet og økte forbindelser med utlandet.

Spørsmålet om religiøs frihet vil bli revurdert, og myndighetene opplyser at landets kirker og moskéer vil bli gjenåpnet (de har som kjent vært stengt siden 1967!)

Tross alt som er blitt skrevet og bevitnet om "den endelige løsning-en", Holocaust eller hvilket navn man nå velger, synes likevel glemselen å ha fått innpass blant store deler av befolkningen, denne likegyldigheten som ifølge et av de mest troverdige vitner, *Elie Wiesel*, er verre og farligere enn hatet. Som en av de overlevende etter den store utryddelsen, har han lovet seg selv, sin Gud og menneskene å bekjempe glemselen, sin egen og alle andres. Han gjør det gjennom sine bøker: romaner, fortellinger og essays. Han gjør det som foreleser, utrettelig, i land etter land. Nå sist gjorde han det gjennom den store Oslo-konferansen om "Hatets anatomi", der anti-semittismens problem var ett blant flere.

Det var i samarbeid med den norske Nobelkomité at Wiesel hadde organisert konferansen - og et stort antall ofre for forfølgelse og undertrykkelse, blant dem flere av dagens topp-politikere, hadde svart på fredsprisvinnerens innbydelse. Den var kun blitt sendt til personer som var engasjert i freds- og menneskerettsspørsmål, og som var overbevist om muligheten for å løse konflikter ved forhandlinger. På denne måten unngikk man polemikk og disputer - det hadde vært meningsløst å oppta den dyrebare tiden med denslags tale som høres og syns overalt ellers. I Palestinaspørsmålet stod jøder og arabere i smertelig motsetning, men likevel med en gjensidig vilje til forståelse. Man betonte spesielt nødvendigheten av å overvinne begge parters frykt for hverandre, en frykt som for en stor del er et resultat av

bevisst propaganda. Motparten fremstilles i trussels- og hatbilder som så bidrar til en opptrapping av konflikten.

Staten Israels utvikling har selv-sagt beredt store vanskeligheter for mange som hadde stilt seg som forbundsfeller for den jødiske sak. Der ingen tvil fantes i vårt helhjertede ja til det jødiske folk og dets bidrag til menneskehetens felles kulturarv, der har politikken grumset til klarheten i manges stillingtagen. Jeg tenker da ikke på den latente anti-semittisme som bare ventet på at den anti-sionistiske drakten skulle bli ferdig slik at man kunne ikle seg den og fremtre i samme skammelige rolle som tidligere. Jeg tenker på de venner av det jødiske folket som

hilste det unge Israel med stor glede og uhørte forhåpninger, forhåpninger som dessverre delvis kunne være grunnet på illusjoner og ufullstendige kunnskaper. For mange av oss kom det til en personlig krise, å ligne med kjærlighetssvik.

Desto viktigere er det derfor blitt å trekke en skarp skillelinje mellom det som så lett og så ofte flyter sammen: kritikken mot staten Israels politikk og synet på jødene, i og utenfor Israel. Under Oslo-konferansen var denne skillelinjen helt klar: Fra arabisk hold ble det også pekt på at en jødefiendtlighet av samme slag som den europeiske anti-semittismen, slett ikke finnes hos araberne som jo forøvrig selv er semitter.

«Fiolinisten» av Marc Chagall», ett av verkene på utstillingen «Den jødiske erfaring i det 20. århundrets kunst» som for tiden vises i Barbican Art Gallery i London.

Forbyr forskning på embryoer

Den tyske Forbundsdagen vedtok nylig en lov som forbyr forskning på embryoer. Ifølge justisminister Hans Engelhard gjør loven slutt på «grovt misbruk av levende vesener». Den nye loven forbyr bruk av embryoer i genetisk forskning og overføring av gener for å produsere mennesker med identisk genmateriale. Sosialdemokratene støtter forslaget, mens De grønne gikk mot fordi de mener loven ikke er

restriktiv nok mot evt. misbruk. Loven sier også at man ikke får bruke kunstige undersøkelser for å fastslå et barns kjønn før fødselen med mindre det er fare for alvorlige genetiske skader.

Lederen for det engelske Society of the Protection of Unborn Children sier i en kommentar til den tyske loven at «tyskerne har lært av nazi-tiden» hvilket englanderne ikke har.

CATHOLIC HERALD

Kirken sensureres i El Salvador

Det var sensur fra det salvadorianske regimets side da en søndagspreken av erkebiskop Arturo Rivera Damas «av tekniske grunner» ikke ble sendt i TV for en tid siden. Etter det er flere kirkelige sendinger blitt forbudt. I sine prekener belyser biskopen aktuelle hendelser ut fra evangeliet, i tillegg har han ofte protestert mot brudd på menneskerettighetene i landet.

6

Som helhet ble konferansen en unik opplevelse av møtet med så mange personligheter av sjelden moralsk verdighet, mennesker som har vært igjennom de uhyggeligste ting i fangenskap og under langvarig undertrykkelse, og som likevel erklærte at de ikke huset hat. Man undret seg i blant over om det virkelig kunne være sant, men det forholder seg sikkert slik som flere sa: Den som lar hatet få innpass i seg selv, fortæres som av en kreftsvulst; han overlever ganske enkelt ikke. Bare den indre, åndelige friheten som utelukker hatet, kan gi et menneske kraft til å holde ut, og til å fortsette kampen for sin overbevisning.

Wiesel selv er det sterkeste vitnesbyrd om at det er slik det forholder seg. I bok etter bok vender han tilbake til samme tema: aldri glemme, aldri hate. Hans nyeste bok bærer tittelen "*Silences et la mémoire d'hommes*" (Seuil 1989). Til tross for at han siden svært lenge er bosatt i Amerika - han er professor i Boston - har han valgt fransk som sitt språk; det var til Frankrike han kom rett etter at han var blitt reddet fra tilintetgjørelsen. Bokens første kapittel gir en forklaring på tittelens "silences": Under de første ti årene i frihet tidde Wiesel om det som han senere utrettelig har talt om, nemlig konsentrasjonleirene og sin egen erfaring av dem. Han viet seg i denne tiden til studier og journalistisk virksomhet, og det var François Mauriac som under et dramatisk møte overbeviste ham om at han burde skrive om nettopp dette, og ikke minst om hele den problematikk som opplevelsen av det

absolutt onde medførte for en troende jøde. Mauriac skrev også forordet til Wiesels debutbok *Natten*, som snart vokste til trilogien *Natten*, *Dagningen* og *Dagen*.

Den nye boken er noe heterogen i komposisjonen, men motivet er det samme: det jødiske drama. Her finner vi Wiesels vitneuttalelse i Barbie-prosessen og hans utrolig skarpe tale i Berlins riksdagsbygning ved markeringen av krystallnatten. Her finnes lyriske fremstillinger av motiver fra den jødiske martyriologi og en bibelparafase over de to første Mosebøker. Sterkest inntrykk gjør imidlertid de første kapitlene, dels det allerede nevnte selvbiografiske, dels de følgende, om livet i den lille transsylvanske *shtetl* der han bodde som barn, om deportasjonen, om menneskene i kuvognerne, om ankomsten til leiren, om sorteringen og om avskjeden man aldri fikk ta med sine kjære som man så for siste gang. . . "Du venn som leser dette, du skal vite at du aldri kommer til å fatte hva dine brødre og søstre har måttet tåle der borte. Jeg sverger: Aldri kommer du til å forstå. . . Likevel må du få

vite. Det gjelder vår overlevelse, men også din egen. Å glemme er å svike: Har vi overlevet for å svike de døde, ville det vært bedre om vi ikke hadde overlevet. . ."

For den som har slike minner, må glemselen være en stadig fristelse, et tilfluktssted hinsides redslene, men et forbudt tilfluktssted. Den troende jøden blir også hjemsoekt av tvilens fristelse: Hvordan kunne Gud tillate tilintetgjørelsen, hvorfor tidde Gud i Auschwitz? "Hvorfor, hvorfor? Om Gud svarte, så hørte vi aldri svaret. Spørsmålet er det eneste vi har. Men det gjelder for oss å gjøre det til en bønn. En påkallelse mot det onde, en advarsel mot likegyldighet. En sang som tross alt kunne være et forsøk på å forsvare det første glimt av et mulig håp.."

Om det er forfatterens plikt å vitne, så er det vår plikt å lytte. For å gjøre bødlenes forutsigelser til skamme: "Dør dere, så blir dere glemt bort, og overlever dere, kommer ingen til å tro det dere forteller." Så langt synes det faktisk å kunne gå, om vi ikke forhindrer det. ●

«Vi bestemte oss
for å gi ham
penger
i år.»

Han har protestert mot sensuren og også fremmet krav om slutt på millitærdiktaturet, og at sannheten om mordene for ett år siden på seks jesuitter samt deres husholderske og hennes datter må komme frem.

KATHPRESS/
KATOLSK KYRKOTIDNING

Kritiserer Brasils økonomiske politikk

De økonomiske tiltak president Collor de Mello har tatt i bruk for å bringe Brasils økende inflasjon under kontroll, er muligens «prisverdige», men «moralisk ufor-svarlige», heter det i en uttalelse fra Den brasilianske bispekonferanses råd. Den synkende konjunktur og den stigende ar-

beidsløsheten rammer først og fremst de fattige.

Biskopen krever at det omgående gjennomføres en jordbruksreform, og at man i den forbindelse sørger for at retten til liv og respekten for den innfødte befolknings skikker ikke blir satt i fare.

L'OSSERVATORE ROMANO

Mens Gulfkrisen skjerpes. . .

7

“Time out” - for bønn

Hver dag kl. 12 stopper mer enn 2 millioner mennesker i over 70 land opp i ett minutt stillhet og bønn for fred i Persiabukten og på andre “hete” punkter på verdenskartet. Noen irske tenåringer fra “Ungdom for en forenet verden” - som har sitt utspring i Focolare-bevegelsen - har tatt initiativ til en verdensomspennende solidaritetsaksjon for en fredelig løsning på konflikten. Uttrykket “time out” kommer fra idretten: Man stopper spillet en kort stund for å legge opp taktikken. “Time out for fred” er ett minutt bønnefellesskap verden over:

- for at de politiske lederne alltid må søke diplomatiske, fredelige løsninger på konflikter;

- i solidaritet med alle ofre for krig og vold;

- i ettertanke over hva en selv kan gjøre for fred og vennskap i sitt nærmiljø og på bredere plan.

Initiativet ledsages av våkenetter, fakkeltog, foldere osv. Tusener har sendt postkort til FN's generalsekretær Perez de Cuellar og til Saddam Hussein via Iraks ambassader; en muslimsk ungdom har klart å informere sine slektninger i Kuwait, og slik blir solidaritetskjeden ført videre også der.

“Alle mennesker av god vilje oppfordres til å slutte seg til denne aksjonen som stadig omfatter flere mennesker fra alle leirer, og som viser at menneskeheten nå, mer enn noensinne, er på vei mot et universelt brorskap,” heter det i et opprop fra Focolare-bevegelsen i Norge.

Biskoper maner

- Fienden er Saddam Hussein, ikke

det irakske folk, og man må gjøre sitt ytterste for at ikke uskyldige sivile rammes av boikotten, understreker Roger Mahony, formann i de amerikanske biskopers komité for internasjonale anliggender, i et brev til utenriksminister James Baker. Brevet støtter “den internasjonale solidaritet” i Gulfkonflikten samt “beslutningen om motstand mot angrepet på Kuwait”, men oppfordrer inndendig til “å ta menneskelige hensyn”.

- De oppstilte våpensystemers omfang og art går langt ut over rollen som avskrekkingstaktikk og er en trussel mot Irak,” sier 26 amerikanske biskoper i en erklæring fra fredsbevegelsen “Pax Christi”. - Kravet om iraksk tilbaketrekking fra Kuwait lyder i president Bush' munn så ubetinget at det ikke blir noe rom for å løse de klagemål som var legitime før Iraks invasjon.”

- I våre dager kan krig aldri forsvares, aldri kalles rettferdig sa kardinal Gordon Grey, tidligere erkebiskop av Edinburgh, i en preken nylig. Og hans kollega Thomas Winning, erkebiskop av Glasgow, oppfordrer de vestlige allierte til å revurdere måten de har håndtert krisen på. - Vi må være ærlige nok til å spørre oss selv om vi er engasjert av den simple grunn at vi ønsker å forsvare våre egne oljetilførsler eller om vårt motiv er omsorg for freden og rettferdighet i verden.”

- Den militære invasjon i Kuwait er en urett, men det er også det palestinske folks hjemløshet, sier biskop Charles Salatka av Oklahoma City.

Vietnam-veteraner trygler

I et åpent brev fra Vietnam-veteraner

i California til troppene i “Fort Saudi-Arabia” heter det bl.a.: “Man fortalte oss at vi skulle bringe demokratiet til Asias folk; det endte med at vi drepte to og en halv million mennesker i en krig som ble et folkemord. Dere kan komme til å drepe hundretusener. Og for hvilken sak? For at Pentagon endelig skal kunne opprette Fort Saudi Arabia, og USA kontrollere oljeressurser som ikke er deres? Når ordren kommer til dere om å gå på som Rambo, vil det svar dere gir, få dyptgripende betydning for millioner av mennesker i Midt-Østen og uante virkninger på verdenshistorien. Politikerne har plassert dere i en situasjon hvor dere ikke kan se det endelige resultat av deres handlinger. De på toppen vil at dere skal adlyde; vi vil at dere skal tenke.

De av oss som satt i jungelen i Vietnam, så ikke noe heltmodig i “Let-og-legg-an-oppdrag”, som betød massivt skyts mot alt som rørte seg. Vi syntes ikke det var noe ærefullt å ødelegge en landsby for å redde den. . . Dere kommer til å gjøre de samme erfaringer som vi gjorde. Minnene hjemsøker oss hver natt; deres mareritt ligger ennå foran dere. . . Vi ble kvalme av det vi gjorde i Vietnam. Tusenvis av oss nektet å utføre ordre., mange gikk heller i fengsel enn å skyte på vår såkalte fiende. Hele kompanier og marineenheter nektet å slåss. Som krigsveteraner har vi forstått at dem vi skulle tjene, var alle jordens mennesker og verdens fremtid, ikke stormaktsinteresser. HVA KOMMER DERE TIL Å GJØRE?”

De myrdede jesuittene fra El

Salvador bør saligkåres

Den 16. november var det årsdagen for det brutale mordet på jesuitten Ignacio Ellacuria og hans fem ordensbrødre samt deres husholderske og hennes datter. Jon Sobrino, som i likhet med de andre jesuittene underviste ved University of Central America (UCA) i El Salvador, unngikk dødsstraffen fordi han var utenlands på det tidspunkt. Sobrino har foreslått at hans kolleger, som i tillegg til sine lærer-

stillinger stod sentralt i menneskerettighetsarbeidet i landet, saligkåres. «Det bør skje snart, mens minnet er friskt,» sier han ifølge en artikkel av Peter Hebblethwaite i *Catholic Herald*. «Hvis det skjer om 200 år, er det meningsløst for da vil ingen kjenne dem lenger.» Og tilføyer at uansett «så er de allerede blitt saligkåret av det salvadorianske folk».

En rask saligkåring er lite sannsynlig, skriver Hebblethwaite. Og tar erkebiskop

Romeros sak som et lite oppmuntrende eksempel. Roma frykter fremdeles at en saligkåring kan – for å sitere pavens ord – «bli utnyttet av ideologiske interesser».

Det betyr guerillaen. Og det samme argumentet vil bli brukt mot jesuittene, noterer Hebblethwaite. Som også minner om at saligkåring – med få unntagelser – tradisjonelt tar svært lang tid, og at Vatikanet ikke liker avvik fra de vanlige prosedyrer.

8 Bispesynoden om presteutdannelsen: Variasjoner over kjent

- Åndelige dyptpløyende og teologisk sett både riktig og tilfredsstillende - om enn ikke nyskapende. Slik oppsummerte den belgiske kardinal *Daneels* bispesynoden om presteutdannelsen anno 1990.

Og synodens resultat? En biskop fra Østerrike ga ifølge Nordens mann i Roma, biskop *Hubertus Brandenburg* av Stockholm, en god sammenfatning:

- Prestene må aldri bli funksjonærer, men alltid være sjelesørgere med Herren selv som forbilde.

Skjønt kanskje er det litt tidlig å snakke om det egentlige resultat? En bispesynode er ingen endelig instans, den er kun rådgivende. Riktignok diskuteres det, i plenum og i arbeidsgrupper, og det stemmes over forslag, men det sluttokument man kommer frem til, er bare anbefalinger som sendes videre til paven. Synodens endelige resultat blir et pavelig skriv om saken som først kan ventes godt utpå nyåret.

Det er ingen hemmelighet at en del av bakgrunnen for synoden er den store tilbakegang i antall prester i den katolske kirke i løpet av de siste 20-30 år, særlig i den vestlige verden. I tillegg til dette - eller kanskje heller i forlengelse av det - snakker man om usikkerhet - noen vil si krise - omkring selve prestebildet.

Hovedtendenser

Hvilke anbefalinger kom så de 238 biskoper som i en måned var samlet i Roma, frem til når det gjelder

prestens identitet, oppdrag og spiritualitet i dagens verden? Strengt tatt er det bare de selv og paven som vet det, for dokumentet offentliggjøres ikke; pressen har ikke adgang til møtene og må nøye seg med meget summarisk resyméer av det som blir sagt. «De såkalte pressemøter i *sala stampa* er stadig en parodi på kommunikasjon,» noterer det danske *katolsk orientering*. Men gjennom Vatikanets resyméer og biskopenes avsluttende «budskap til Guds folk», samt biter og brokker og medievennlige biskoper som utleverer sin tekst og er villige til å si noe, får uinnvidde et slags bilde av hva biskopene turde ha samlet seg om. Ifølge den katolske ukeavisen *Catholic Herald* ser det slik ut: Det må legges vekt på prestens rolle som forkynner og misjonær; det må sørges for kontinuerlig videreutdanning for prestene; det åndelige, forstått som nærhet til Kristus, må styrkes og dyrkes; tilpasning til lokale behov og dagens situasjon og krav er uhyre viktig - både for

utdannelsen i presteseminarene og når det gjelder videreutdannelsen. Prisverdige og riktige tiltak som vitner om at man har innsett at prestenes arbeidsbetingelser er for forskjellige til at man kan finne ensartede løsninger for hele verden.

Alle var der - nesten

Sannsynligvis var dette den mest representative bispesynode Roma har sett, det politiske tøværet i Øst-Europa har æren for det: For første gang var biskoper både fra Hvite-Russland, Ukraina, Tsjekkoslovakia og Litauen til stede ved en synode, ja, selv fra den tidligere erke-sovjetiske satelittstaten Bulgaria var de kommet. På åpningsdagen savnet man bare representantene fra Kina, Vietnam og Kambodsja. Da biskop *Brandenburg* et stykke ut i synoden sender sin første rapport hjem til *Katolsk Kyrkotidning*, melder han at «dessverre står plassen ved siden av meg fortsatt tom. Der skulle deltagerne fra den vietnamesiske biskopkonferanse sittet, og to plasser bortenfor de fra Kampuchea. Ellers er forsamlingen fulltallig.» I neste brev er vietnameserne på plass: «I siste liten fikk de likevel reise. De beretter for Den Hellige Far og alle synodedeltagerne om en kirke som kjemper, og som er trofast midt i alle vanskeligheter: om et forsiktig formulert vitnesbyrd om troen og kjærligheten i en verden som venter på frihet.»

Men det ulykkelige Kampuchreas plass er fortsatt tom. . .

Ubegrunnet engstelse

Før synoden tok til, lå det en viss engstelse i luften for at det hele

Vatikan-kritikk betyr lite

Den omstridte brasilianske fransiskanerpater og teolog Leonardo Boff sier at Vatikanets kritikk av hans skrifter ikke betyr noe særlig for ham. «Jeg utsettes stadig for tekstforfalskning og utspørring, det er litt tidkrevende og berøver meg innimellom min ro, men jeg gjør mitt beste for å holde på min fransiskanske munterhet, vel vitende om at de små kontroverser Vatikanet presenterer meg for, ikke har noen betydning for de store spørsmål

innen teologien og kirken i dag.» uttalte Boff nylig i et intervju i en dagsavis i Sao Paulo.

Vatikanet har bedt den brasilianske bispekonferanse om å analysere en del av Boffs nyere skrifter hvor han kritiserer maktkonsentrasjonen innen kirken.

Fra 1985 til -86 ble Boff avskåret fra å undervise og skrive om teologi fordi hans bok «Kirke, karisme og makt» ifølge Vatikanet inneholdt synspunkter som «bringer den rette lære i fare». Fra august 1989

til desember samme år gikk Boff med på å avstå fra å reise eller gi intervjuer utenfor Brasils grenser – «for å roe ned Roma og for å få tillatelse til å fortsette min undervisning ved Det teologiske institutt i Petropolis i Brasil», som han selv uttrykker det. På spørsmål om sitt forhold til Vatikanet, svarer Boff: «Jeg gjør jobben min, bedriver min teologi. De har problemer med meg; jeg har ingen problemer med dem.» CATHOLIC HERALD

ema

9

skulle bli for kuriedirigert, at ordet ikke ville bli så fritt som sakens alvor krevde, og at resultatet så å si var fastlagt på forhånd. Flere fryktet strammere tøylar og strengere kontroll av presteseminarene fra sentralt hold. Og engstelsen ble ikke mindre etter at Troskongregasjonens formann, kardinal Josef Ratzinger, i en lang innledende tale sa at han ikke hadde til hensikt å foregripe synodens konklusjon - for deretter å skissere bildet av "den perfekte prest", for å sitere *Catholic Herald*. Ratzinger mente prestekrisen er oppstått "fordi reformasjonens teologi om presten har foretrengt den katolske lære om at presteembedet er en videreføring av Kristi eget prestedømme". Ifølge Det nye testamentes teologi er presten en som "ikke handler ut fra sin egen autoritet, men Kristi autoritet, ikke som et medlem av fellesskapet, men i motsetning til det, en som taler til det i Kristi navn", sa Ratzinger. I italiensk presse ble innlegget kalt "en appell til hårdhet" og "et angrep på konsilets teologi".

Men mot slutten av plenumsøtene, før man gikk over til arbeidsgrupper for diskusjon og gruppe-rapporter, uttalte erkebiskop Derek Warlock av Liverpool, en av de to representanter for den engelske bispekonferanse og en av de friske røster under synoden om legfolket i 1987, til ukeavisen *Catholic Herald* at "det hele beveger seg i en åpenhjertig og positiv retning". Også andre bevitnet at det utviklet seg mer positivt enn man hadde våget å håpe på. Og når det gjaldt presteseminarene ble gjentatte påpekinger fra deltagerne av at

Over 200 biskoper fra hele verden – samlet i anledning synoden om presteutdannelsen i vår tid – feiret messe sammen med paven i Peterskirken.

klarhet i teologi og lære må gå hånd i hånd med frihet for de lokale kirker til selv å avgjøre hva som i deres øyne gir den mest tjenlige pastorale utdanning og best dekker de lokale behov, ble dette ikke påtalt fra sentralt hold.

Hvem sa hva?

For å føle synoden på pulsen, må man gå til de enkelte biskopers innlegg under det vi kan kalle oppladnings-sesjonen, det vil si ple-

numsmøtene der alle etter tur hadde 8 minutter til å legge frem sin bispekonferanses syn, sitt lands, sin egne spesielle utfordringer etc. Hva snakket de om? "Om at det aldri har vært så mange prestekandidater i India som nå; at i Ceauscus Romania fikk bare ti prosent av søkerne komme inn ved presteseminarene, i dag er de sprengfulle: at prestemangelen øker i mange av Europas land, og at i Brasil har en prest ofte mer enn 20.000 troende i

De religiøse turisme ikke åndelig nok

Organiserte pilegrimsreiser bør være mer åndelige, heter det i en oppfordring fra kirkelige side i forbindelse med den første «reiselivsmesse for religiøs turisme» som den katolske kirke nylig holdt i Italia. Hele 91 religiøse reisebyråer med reisosalg til tilsammen 1.765 valfartssteder rundt om i verden – inklusive Kina og Skandinavia – var representert på messen.

Den religiøse turisme, som i Italia alene innbringer ca. 2,5 millioner pund, og som

omfatter vel 15 millioner pilegrimer, er «prekestolen for år 2.000», ifølge en erkebiskop som deltok på messen. Men reiseoppleggene er for profane, og «turismen til troens steder må gis et sterkere åndelig innhold», fremholdt erkebiskopen av Ravenna. «Når opplegget er motivert av troen alene, er det ingen fare, men hvis hensikten bare er å tjene penger, kan man oppleve at reiseruten starter i en basilika og ender i en nattklubb.» sa den italienske bispekonferanses delegat på messen.

CATHOLIC HERALD

Kirker ønsker slutt på dødsstraffen på Taiwan

I et tilsynelatende mislykket forsøk på å opprettholde stabilitet på Taiwan, fortsetter domstolene å utstede dødsstraffer for en rekke forbrytelser. Inntil september i år er 69 mennesker idømt dødsstraff, og 60 henrettelser skal allerede være utført. I fjor ble 68 mennesker henrettet, det var høyeste tallet noen gang på Taiwan.

10

sin menighet,” skriver biskop Brandenburg til *Kyrkotidningen*.

Presteutdannelsen må prioritere spiritualitet, økumenikk og forståelse for de kulturelle behov i det enkelte lokalsamfunn, sa biskop Warlock og understreket at en prest er “en mann som er til for andre”. Biskop Tekeyan Vartan fra Iran anbefalte at studium av islam må bli en del av prestestudiet, mens biskop Matthias N'gareri Mayadi fra Chad mente presteseminarene må demme opp for en for sterk vestlig innflytelse som han mente ødelegger Kirken i Afrika.

Mange prester har en “usunn og ukristelig holdning til kvinner”, fremholdt biskop Gerhard Loft fra Salomon-øyene. “I samfunn der kvinner nektes personlig og sosial anseelse, må Kirken gå foran og inspirere til å få satt fri enhver som er ‘fanget’.” Biskop Albert Decourtray, leder for den franske bispekonferanse og medlem av tre pavelige råd, krevde at kvinnene må gis mere rom innen Kirken både når det gjelder liturgien og presteutdannelsen. “I dag innehar kvinnene birollene i presteseminarene, de lager mat og gjør rent, kun i sjeldne tilfeller underviser de i teologi,” fastslo han, og foreslo derfor at kvinner trekkes inn i presteutdannelsen: som lærere i teologi og som “åndelige veiledere”; de bør ha en stemme med når det gjelder å vurdere prestekandidater; de bør hjelpe fremtidige prester til å forstå “at deres ord og holdninger må komme fra hjertets dyp”.

“Som biskoper bør vi bruke vår energi på å fremme prestekall snarere enn på å planlegge for ‘pres-

teløse’ menigheter,” mente biskop James Hickey fra Washington. “Vi må gi legfolket klar tale og ditto lære om den vigslede prestetjenestes identitet og teologi. Når legfolk blir overbevist om det spesielle og det nødvendige ved den vigslede tjeneste, vil de bidra til å fremme prestekallet.”

“En av de essensielle ting en prest må lære har med nærhet å gjøre, med evnen til å forholde seg til andre på en personlig og omsorgsfull måte, uten å ville beherske eller eie noen,” sa biskop Frederick Henry fra Canada.

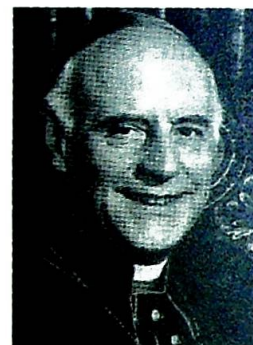
Biskop Umberto Gianni fra Den sentral-afrikanske republikk stod for en av de mer minneverdige avsløringer: “Når våre prestestudenter kommer hjem fra Roma ‘oppfylt av egen betydningsfullhet’, blir de satt til å utføre manuelt arbeid!”

Som biskop Brandenburg skriver i sitt brev hjem til Katolsk Kyrkotidning: “Jeg hadde overhodet ikke trodd at man kunne lære så meget i løpet av en bispesynode. . . Verdenskirken blir synlig ved en slik anledning.”

Nordens stemme

Åtte små minutter får representanten for Den nordiske bispekonferanse, som de øvrige deltagere, så slås mikrofonen brutalt av - ifølge biskop Brandenburg. Hva fikk han sagt, på våre og våre nordiske venners vegne? Biskopen får tilgi at vi ytterligere komprimerer de åtte.

Antallet prestekandidater i Norden er begrenset, men likevel relativt tilfredsstillende. Diasporasituasjonen og de sekulariserte omgivel-

Nordens stemme under synoden: biskop Hubertus Brandenburg av Stockholm.

ser medfører at prestekandidatene må beskjefte seg ganske intenst med spørsmålet om sitt prestekall, men det opplever de selv som en fordel, fastslår han. Derfor er den nordiske bispekonferanse villig til så langt råd er å holde dørene åpne for prestekandidater som har en fortid som ikke alltid helt stemmer med det tradisjonelle bildet av en prestekandidat.

Hva håper de nordiske biskoper på? De setter i særlig grad sin lit til den økumeniske dialog som en nødvendig form for samarbeid med ikke-katolske prester. De understreker også betydningen av et kollegialt samarbeid innen Kirken, bygget på tillit. Mange stiller store forventninger til synodens resultater, avslutter biskop Brandenburg.

Hva med sølibatet?

Det var klare signaler fra Vatikanets side før synoden at det obligatoriske sølibat for katolske prester ikke var diskusjonstema denne gang - heller. Biskop Valfredo Bernard Tepe fra Brasil tillot seg likevel, på bakgrunn av den skrikende mangel på prester i hans del av verden, å mene at man bør få en åpen diskusjon om prestevigselse av velegnede, modne gifte menn - såkalte *virgi*

Nå har ledere fra Den presbyterianske og Den katolske kirke gått sammen med buddistiske ledere om et initiativ overfor myndighetene for å på opphevet dødsstraffen, som kan idømmes for 17 forskjellige forbrytelser, blant annet voldtekt, kidnapping, narkotikasmugling og mord.

Til tross for den rekordhøye bruken av dødsstraff, fortsetter kriminaliteten å øke.

NØP

Katolske biskoper oppfordrer til evangelisering med respekt

De romersk-katolske biskopene i England og Wales legger stor vekt på alle kristnes plikt til å forkynne Jesus som «veien, sannheten og livet». I en brosjyre som ble offentliggjort under konferansen til «Rådet for andre religioner», bekrefter

biskopene Guds nærvær innen alle verdens religioner. Fordi der er en mangel på helhet i andre religioner, må de katolske troende være vitner for sin egen tro, samtidig som de holder fast på en «dyp respekt og ærefrykt» for andre religioner, heter det i brosjyren fra de romersk-katolske biskopene.

NØP

probati - en tankegang som også var fremme sist en synode drøftet prestekallet. I mange arbeidsgrupper ble nettopp sølibatet et hovedemne, kunne mange av deltagerne i ettertid berette, nærmere bestemt opprettholdelsen av det. Kanskje ikke så rart at en forsamling sølibatære herrer nokså unisont slutter opp om den livsform de selv representerer? Som utvilsomt har sin verdi, men som like utvilsomt i stigende grad er blitt et problem i Kirken - på mange måter.

Mange snakket uredd og ærlig om saken. For mange prester ser sølibatet hverken tiltrekkende eller oppnåelig ut, mente kardinal *Joseph Bernardin* fra Chicago. Både legfolk og prestekandidater trenger derfor en ny og positiv forståelse av sølibatet, som på sin side forutsetter at prester er "psyko-eksuelt modne personligheter". Han vedgikk at "Kirken er dårlig utstyrt med strukturer som kan støtte og hjelpe prestene i deres tjeneste og i livet ellers".

"Prestenes sølibat må ikke gjen-speile frykt for dyptgående forhold mellom mennesker, det skal snarere nettopp symbolisere evnen til og kjærligheten til det dype engasjement," understreket den amerikanske biskop *Frederick Henry*. Og hans kollega *Harry Flynn* fra Louisiana sa ganske friskt at "å definere sølibatet ene og alene som 'avkall på sex', er som å si at ekteskapets hele innhold er å gi avkall på alle andre enn sin ektefelle. Hverken ekteskapet eller sølibatet lar seg leve uten at man har en kjærlighet som er så dyp at den får en til å gi avkall på alt annet".

Gifte katolske prester? De finnes.

Det finnes gifte katolske prester - innen de østlige riter følger man det ortodokse mønster der prestene kan gifte seg, mens biskopene må være ugift. Men også innen den latinske del av Kirken finnes det gifte katolske prester: om en gift prest fra et reformert kirkesamfunn ønsker å bli katolikk og fortsette som prest, kan han få tillatelse til det ved å "plusse på" med katolsk teologi og - selvsagt - uten å sende sin kone på dør. Han får dog ikke praktisere som sogneprest.

Tallet på slike gifte prester er stigende både i engelsk og amerikansk sammenheng, der særlig anglikanske prester konverterer. "Men man snakker ikke gjerne om oss på kirkelig hold," som en av disse prestene uttalte til tidsskriftet *Newsweek* for en tid siden.

Skarp kritikk

Den sveitsiske biskop *Eugenio Corecco* mente synoder bør holdes med fem og ikke tre års mellomrom, ellers havner man i en "permanent synodalitet" der tidsnød føder hastverksarbeid, og han kritiserte Det 2. Vatikankonsil som etter hans mening altfor forhastet og altfor lenge hadde brukt tid på biskopenes kollegialitet, men oversett prestens plass i Kirken. Kardinal *Alois Lorscheider* fra Brasil sluttet seg til dette syn, og gikk friskt videre, skal vi tro *katolsk orientering*. "Især når det gjelder de emner som fremdeles er under debatt, vil mange biskoper slett ikke gjenkjenne de svar de ga på de forberedende spørreskjemaer," sa *Lorscheider* som forøvrig kom med følgende

breidside: "Fordi dialogen med verden utenfor mangler, har Kirken i de senere år kun vært opptatt av rent indre anliggender."

Beklagelig!

Også kardinal *Lorscheider* bragte på banen spørsmålet om prestevigsel av *virgi probati* og fortalte synoden at han - i det fatalt prestefattige Brasil - hadde fått Vatikanets tillatelse til, i to helt spesielle tilfeller, å vigsle to gifte menn til prest. Noen dager etter kardinalens avsløring, offentliggjorde Vatikanet, ifølge *Catholic News Service*, en liste på tre "betingelser som må oppfylles dersom det skal kunne gis dispensasjon fra den hindring ektepakten er for prestevigsel": Ektefellene må ikke bo under samme tak; den kommende prest må love frivillig seksuell avholdenhet; hustru og evt. barn må skriftlig samtykke i vigselen.

Man fristes til å kalle Vatikanets utspill en arbeidsulykke - som burde vært unngått, og som bør glemmes, ikke minst for ekteskapsteologiens skyld.

Og man fristes til å minne Roma om at hvis sølibatet er en så konstituerende del av prestekallet, så finnes det innen den latinske del av Kirken en gruppe mennesker som, på visse vilkår, skulle kunne kvalifisere til prestegjerningen: De er ikke belemt med ektefelle og dertil hørende seksuelliv, og de er faktisk teologer. Så om Vatikanet kunne tenke seg å dispensere en del av våre teologisk utdannede ordenssøstre fra den "hindring" at de er kvinner?

Gud kjeder seg?

I et foredrag i forbindelse med Diakonhjemmets 100-årsjubileum for en tid siden, hevdet rektor Helge Kvanvig at gudstjenestene i Den norske kirke er både kjedelige og livsfjerne, og at ikke bare kirkefolket, men Gud selv «kjeder seg». I en kommentar til rektorens tale i avisen Vårt Land skriver Øystein Bjørdal og Geir Hellemo bl.a.: «Alle kan enes om at gudstjenester ofte blir kjedelige. Men det har aldri falt oss inn at Gud av den grunn skulle forlate dem. Forestillingen om at vi

kaller til gudstjeneste for å underholde hverandre og Gud, er kan hende tidstypisk, men likefullt utålelig. En må komme galt avsted om en hevder at Gud oppsøker «vellykkede» gudstjenester, men holder seg borte fra dem som er tradisjonelle og enkle... Man kan saktens hevde at kristenfolket er grå og kjedelige, blodfattige og fantasiløse. Vi vil foretrekke å si at de er alminnelige, som folk flest. Men det er neppe den verste dom som kan felles over dem.»

Ceauceus regime ødela den rumenske befolkning

– Kirken har fått større frihet i Romania, forteller Frank Matos, sogneprest ved domkirken i Oradea, til den danske kirkeavis «katolsk orientering». – men det gjenstår et meget stort åndelig gjenoppbyggingsarbeid i landet, for Ceauceus regime ødela hele befolkningen. Alle løy og alle stjal, og ingen ønsket å arbeide. Det er vanskelig å lære folk å arbeide igjen, og at de skal elske hverandre.

Islendingen og polakken

- Desse tvo bøkene er så rike at ein kan granske dei og granske dei uten å få metta si, skriver Robert munk, cisterciensermunken som lever som eneboer i Telemark, om bøkene *Rósa* av den islandske middelalderdikteren Sigurdur blindur i Fagradal og *Sangen om den skjulte Gud* av Karol Wojtyla, bedre kjent som pave Johannes Paul II. - *Rósa* er pryda med dei vakre fruktene åt biletkunstnaren Anne Lise Knoff sine eigne meditasjoner yver teksten, og i *Sangen* kan me lata blikket glida burtyver dei vene ordbileti som paven hev hogge ut or steinbrotet åt det indre hjarta.

Solum Forlag gav for ei tid tilbake ut tvo bøker: *RÓSA*, av Sigurdur blindur i Fagradal og *SANGEN OM DEN SKJULTE GUD*, av Karol Wojtyla (pave Johannes Paul II). Eg fegg båe tvo i hendene til melding. Var meiningi å melda dei kvar for seg, eller å melda dei i hop? Eg las og gruvla, eg grunda og tenkte, att og fram, frå ei til den andre. Eg granska bileti. *RÓSA* er pryda med dei vakre fruktene åt biletkunstnaren Anne-Lise Knoffs eigne meditasjonar yver teksten, og i *SANGEN...* kan me lata blikket glida burtyver dei vene ordbileti som paven (mest i hans yngre dagar) hev hoggi ut or steinbrotet åt det indre hjarta.

*Hør, jeg vil føre de jevne hammerslags verden,
... over til menneskenes indre ...*

*Hør, elektrisitetens strøm splitter stenenes strøm -
i mitt indre vokser en tanke, vokser dag efter dag:
Arbeidets storhet er å finne i menneskets indre.*

(*SANGEN* s. 67)

Mange meiner at dei tvo offisielle norske mål skal smelta saman til eitt språk. Men desse tekstane syner venleiken og styrken i dei tvo måli, kvar for seg. Dr. filosof. og lyrikar Ivar Orkland hev gjevi oss ei umdikting av ein islensk tekst til høgnorsk, eit vest-skandinavisk språk som ligg nær upp til islandsk.

Paven hev sjølv eitkvart å segja um det polske språket i diktet "Når jeg tenker på fedrelandet".

*Folkenes sprog opptok ikke mine fedres tungemål,
som de erklærte var "for vanskelig" eller "overflødig".*

(*SANGEN* s. 160)

Men Jan Brodal lukkast i å umsetja det vanskelege språket til eit konservativt og flytande riksmål. Brodal forklårar: "I norske sprogbrukermiljøer, og ikke minst innen Den norske kirke, i forbindelse med senere bibel-

oversettelser, har det vært nedlagt et stort og målbevisst arbeid på å utviske de sproglige forskjeller som bruken av ulike litterære stilplan medfører. Hverken i Polen eller innen Den katolske kirke har det imidlertid vært en tilsvarende utvikling, og gjendikteren har funnet det prinsipielt uakseptabelt å forfuske Karol Wojtylas særpreg for å få ham på plass i den norske sprogegalitarismes prokustesseng."

Kva er det som gjer at tvo menneske som levde so langt ifrå einannan i rom og tid likevel er so samstemte som Sigurdur blindur og Karol Wojtyla?

Sigurdur var blind og levde sitt liv i det avsides øysamfunnet Island i seinmellomalderen. Medan Karol "vandrer... på denne jords smale fortau, i midtfeltet farer vogner forbi og romraketter tar av ... (*SANGEN* s. 153). Han lever i vår moderne tid og er ein son av den polske nasjonen, "Det folk som lever i hjertet av sitt sprog, (og som) forblir gjennom generasjonene et tankens mysterium som man ikke har kunnet fatte til bunns." (s. 160). Båe er sterkt påverka av Den heilage skrifti. Islendingen kved frelsessoga ved å fylgja Guds openberring nokso trutt, og yveralt i lyrikken til Karol Wojtyla treffer me bibelsk ordbruk og inspirasjon.

Sigurdur i Fagradal kunde visst, som so mange i mellomalderen, det heile, eller i minsto ein god part av Bibelen utanboks. "Blind" (skalden var so godt kjend på Island at han vart berre kalla "Blindur") gjev oss ein slags rosenkransmeditasjon yver løyndomane i menneskesoga: skapning, syndefall, berging og domedag. "Det vert sagt at han miste synet, skreiv Gunnavikur-Jon, av di han forbanna soli ein gong då han kom ut." Som gut, opplevde eg at mi irske godmor takka vår hemselske Far for kvar gong "Guds velsigna sol" skein i

Hvem ser på Gud i TV?

Hvem ser på religiøse programmer i TV? Jo, først og fremst eldre kvinner med lav utdannelse. Yngre mennesker ser nesten ikke på religiøse programmer, og blant de eldre er det nesten dobbelt så mange kvinner som menn. Det viser en rapport fra Religionssociologiska Institutet, melder Katolsk Kyrkotidning. I TVs barndom på slutten av 1960-tallet kunne det

hende at en TV-sendt gudstjeneste ble sett av hele 20 prosent av befolkningen. Siden har det gått stadig nedover: I 1986 var det bare 3,5 prosent av befolkningen som så på gudstjenestene. Samme utviklingstendens viser seg når det gjelder de øvrige religiøse programmer i svensk TVselv om prosentallene varierer.

Årsakene til denne utviklingen? Det økte antall kanaler er en vesentlig faktor,

mener professor Goran Gustafsson som har skrevet rapporten, hvor han også kommer inn på den fare for «religiøs analfabetisme» en slik utvikling innebærer. Store deler av befolkningen savner kunnskap om og er fremmede for innholdet i religion og kirkeliv. Ifølge Gustafsson er den synkende publikumsinteresse i første omgang ikke et utslag av «sekularisering», men bidrar snarere til den.

to samstemte diktarar

13

augo hennar. På Island er det so sjeldan at soli er framme, at eg finn det vanskeleg å tru at ein islending vilde vera so sjot til å forbanna soli. Kan henda hadde han ein augneblink av veikskap og utolmod, som han angra etterpå. I allefall påkallar han Gud som "gjævaste skapar av alt det gode" og "hjarte Gud, med sårmjukt hjarta." Paven au er bergteken av dette "sårmjukt hjarta". Som Augustin i "Confessiones", bed han høgt so at alle kan høyra på han: "Det lever i meg et land ... og der finnes hjertene, masser av hjerter grepet av Det Ene HJERTE, av Det ene Hjerter som er det enkreste av alle, som er det mildeste av alle. ...Jeg ber Deg, gjem meg på et utilgjengelig sted, i en strøm av stille undring ... Se, Du går med meg - der jeg går, styrket ved eukaristiens kraft." (s. 30, 31).

Både Blind og Karol voks upp i den katolske tankeverdi. Difor møter me figurar frå den tidlege tradisjonen som gjer vår kunnskap um Bibelen endå rikare. Den islandske skalden tek med Jesu besteforeldrar, Joakim og Anna, som trefte einannan framfyre porten i tempelmuren som Messias skulde koma igjennom. Og i skriftene åt pave Johannes Paul møter me Simon av Kyrene og Veronika, som alle katolikkar treffer når dei bed krossvegen i våre kyrkjer. Me kjenner at meg gjeng saman med honom i Det heilage landet: "De steder jeg kommer til, det er de som Du har fylt med ditt vesen en gang for alle ... Å sted! ... Da Han for første gang oppfylte deg med Sitt vesen, da var du ennu intet ytre sted, men kun Hans Moder-skjød. Hvor jeg tørster efter å få vite om de sterner jeg går på i Nazareth, er de samme som Hennes føtter berørte, den gang Hun var Ditt eneste sted på jorden. Å, kunne jeg møte Deg ved å trå på en sten som Din Moders føtter har betrådt ..." (s. 138)

Desse tvo bøkene er so rike at ein kann granska dei og granska dei utan å få metta si. Her finn ein eitkvart etter manges smak: den kunstinteresserte, språkspesialisten og sogeanskaren. Ivar Orkland og Jan Brodal gjev oss grundige utgreiingar um diktingi, og ei tolking på eit mål som passer godt til språket som kvar diktar brukar i originalen. Nokre dikt i SANGEN ... er umsette av Rolf Jacobsen.

Eg trur at dei som kan hava mest nytte og glede av desse bøkene, er alle som freistar å leva eit bønreliv og søkjer sameining med Gud. Dei inneheld nøring til den indre elden og emne til djup meditasjon. Sigurdur blindur,

pave Johannes Paul og Anne-Lise Knoff er meistarar som fører oss ved ord og bilete inn i mystikkens vene verd. Anne-Lise Knoffs illustrasjonar av RÓSA, med opplysingane ho gjev um dei, er ein stor skatt i seg sjølv. Ho segjer at "bildet (Maria, den brennende Tornebusk) innbefatter ... Det mest vesentlige ved diktet RÓSA." Klungeren blømer her um sumaren. Eg kallar han gjerne Rosa åt Saron, Saronrosa. Denne tittelen vert bruka for både Herren Jesus og Maria Møy. Når rosa hev blømd frå seg, ser me berre den vakre, raude frukti. Maria lever og blømer for å føda Kristus Jesus inn i verdi. Då vil ho at Han skal vera alt i alle.

*Gled seg no møyi som gløggleg trudde
gledeleg moder for englebodet,
gled ho seg mild som i høyet hulde
himmelkongen som skjønar hymner.
Gled seg Maria som fekk føda
faderen sann over englar og mannborn,
gled seg sjølv dronningi alltid sidan
samverkande med heilag anden.*

(RÓSA, s. 46)

Ein from cistersiensar munk sa at me kristne må alle vera Maria og føda Kristus inn i verdi. Skaff gjerne desse fine bøkene og gløym deg burt i "ei stor tankespreiing (distraksjon) mot Gud".

Robert munk, OCSO.

Sigurdur Blindur i Fagradal

Rósa

Illustrasjoner ved Anne Lise Knoff

Solum Forlag 1989

Karol Wojtyła

Sangen om den skjulte Gud

Solum Forlag

Samarbeid om kjernekræftetik

Det er utarbeidet retningslinjer for de ansvarlige og arbeiderne i kjernekræftindustrien i Frankrike – etter et initiativ fra Institut Catholique i Lyons. Ledende personer innen el-industrien har sammen med moralteologene Georges Bonney og Bruno-Marie Duffe i fire år fult på formuleringene.

Retningslinjene berører ikke spørsmålet om kjernekræftens berettigelse, heller ikke avfallsproblemen. Ifølge *Le Monde* mener teologene at spørsmålene må behandles innenfra, og utgangspunktet er det faktum at tre fjerdedeler av Frankrikes elektrisitetsforsyning i dag kommer fra kjernekræftverk. Ut fra dette faktum

forsøker man å vise hvordan man på ansvarlig måte kan hanskkes med kjernekræften slik at man hele tiden arbeider med rettferd, solidaritet og fred som mål. Dokumentet taler en god del om «akseptable risikoer» og «sikkerhetskultur» samt om en rettferdig energifordeling mellom landene. KATOLSK KYRKOTIDNING

14 Amerikansk hyrdebrev om kvinner utsatt

Vi har lyttet til kvinnene, skrev de amerikanske biskoper i sitt første utkast til hyrdebrev om kvinnene og Kirken. Nå i høst skulle de stemt over utkast nummer to, men valgte i stedet å utsette prosjektet - etter å ha lyttet til gjentatte oppfordringer fra Vatikanet om å gjøre nettopp det. Saken er så viktig at her må biskoper i andre land konsulteres før noe endelig bør sies, mener man i Vatikanet.

Og formannen i den amerikanske bispekonferansen, erkebiskop Daniel Pilarczyk, slutter seg til det han kaller "en klok anbefaling" fra Roma:: Tidligere amerikanske hyrdebrev om økonomi og om forsvarspolitik er blitt "styrket" ved slike internasjonale konsultasjoner.

Utkastet til hyrdebrev tar bl.a. opp emner som abort, kjønnsdiskriminering og ordinasjon av kvinner. Det har splittet katolikker som ønsker endringer i Kirkens praksis vis-a-vis kvinner, og de som vil at de tradisjonelle restriksjoner skal opprettholdes. Representanter for begge fløyer ønsker at prosjektet droppes - av ulike grunner. Mange av USAs biskoper såvel som Vatikanet mente at det første utkastet var for liberalt.

Det utkast som nå er midlertidig lagt på hyllen, er en nedtonet utgave av den første kladden - innvendinger fra mer konservativ side er blitt innarbeidet. Man har også kuttet sterkt ned på sitatene fra de høringer blant kvinner som inngikk i forarbeidet med dokumentet. Disse stemmene fra grasrota var noe nytt i hyrdebrevsammenheng. Også tittelen er blitt omarbeidet: "partnere i frelsesmysteriet" er blitt erstat-

tet med det ufarligere "enhet i Kristus". Men også denne siste teksten fordømmer "sexisme" som synd slik den forekommer i form av vold mot kvinner, seksuell utnyttning og økonomisk diskriminering. Og begge tekster fremholder at "sexisme" har preget Kirkens lære. Men i det andre utkastet, som kom i april i år, er kritikken mot Kirken tonet ned, mens Kirkens offisielle motstand mot kunstig prevensjon og ordinasjon av kvinner bekreftes til minste detalj. Det siste utkastet ligger dermed nærmere pave Johannes Paul IIs linje - han insisterer som kjent på at debatten om disse tingene er avsluttet.

Representanter fra såvel liberal som konservativ side forkaster dette andre utkastet som et uakseptabelt kompromiss mellom Kirkens tradisjonelle lære og sterke ord om kvinners rettigheter. I en kommentar fra Leadership Conference of Women Religious, som representerer rundt 800 kvinnelige ordensledere i USA, heter det at de går mot et hyrdebrev om kvinner på det nåværende tids-

punkt fordi "det foreliggende utkast, til tross for positive trekk og forslag til tiltak, undergraver og motsier den grunnleggende likhet brevet i utgangspunktet postulerer. Ord om 'kvinnens komplementære rolle' tåkelegger selve grunnproblemet og gir grunnlag for å opprettholde skiller som er uakseptable i denne sammenheng." Andre toner lyder fra mer tradisjonell kvinnehold. Legg hyrdebrevet til side, det truer Kirkens tradisjonelle lære, oppfordrer til dissens og øker polariseringen mellom katolikken, heter det i en uttalelse fra organisasjonen "Women for Faith and Family".

De internasjonale konsultasjoner som Vatikanet anbefaler, vil trolig finne sted i Roma en gang i 1991. "Det er mulig jeg tar feil, men het aner jeg begynnelsen til slutten for hyrdebrevet," kommenterer søster Maria Riley, en skribent tilknyttet "Center for Concern", en katolsk gruppe som forsker på økonomiske og politiske spørsmål.

St. Olav gratulerer:

Anne Lisa Amadou – som er tildelt Norsk Kulturråds Oversetterpris 1990 for oversettelsen av Marcel Prousts hovedverk «På sporet av den tapte tid».

Kaare Langvik-Johannessen – professor i litteraturvitenskap, som er hedret med «Großes goldenes Ehrenzeichen für Verdienste um die Republik Österreich».

Pater Kjeld Arild Pollestad – som er tildelt Cappelen-prisen 1990 for sin selvbiografi «Veien til Rom».

Jan Chr. Mollestad – som debutterer på Aschehoug Forlag i høst med barneboken «Iri».

Økumenisk Fader Vår i Ungarn

Fra og med første søndag i advent blir Fader Vår i de katolske kirkene i Ungarn «avstemt» med den form bønner har i de ikke-katolske kirker i landet. Det ble avsluttet av Den ungarske bispekonferanse nylig. Andre temaer under møtet var det planlagte pavebesøk i 1992, oppbygningen av en ungarsk Caritas-organisasjon og omstruktureringen av den ungarske kirkes finanser.

L'OSSERVATORE ROMANO

Lytteutstyr i skriftestolene

Det var ikke helt hemmelig skriftemål i de katolske kirker i tiden før Berlinmurens fall: Sikkerhetspolitiet hadde sitt avlyttingsutstyr i skriftestolene. Det opplyser Emil Pätzold, lederen for etterforskningen av det forfatte «Stasi». Som hadde rundt 85.000 heltidsansatte, godt hjulpet av 500.000 informanter.

CATHOLIC HERALD

Hjem – etter 52 år i ufrivillig eksil Overhodet for den ukrainske katolske kirke, kardinal Myroslav Lubachivsky, har erklært at han akter å vende tilbake til sitt hjemland i april neste år – etter 52 år i ufrivillig eksil. Kardinalen er takknemlig for den nye religionsfrihet i Sovjetunionen som ble vedtatt i september i år.

CATHOLIC HERALD

Gregorianikk i austerveg

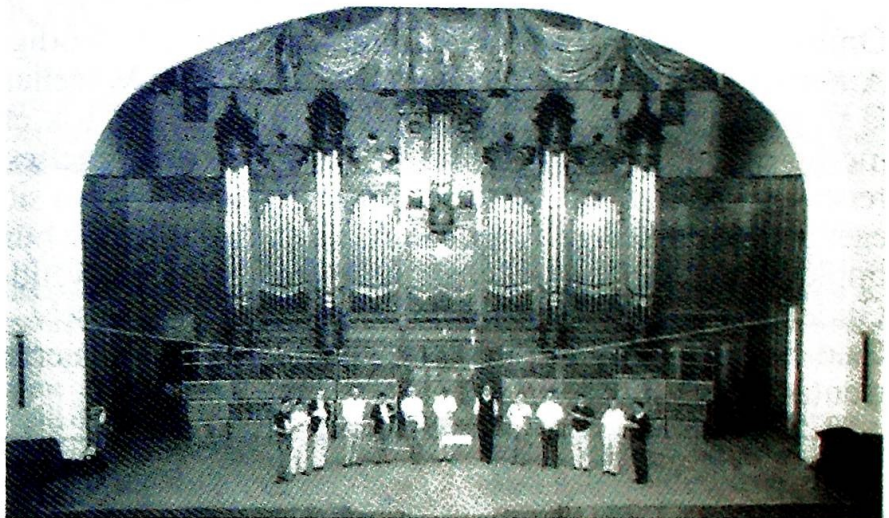
19

*Dordi Glærum Skuggevik:
Messer i Murmansk
Solum Forlag, Oslo 1990*

Den som er så selvcentrert at han ikke unner andre den glede på egen hand å oppleve noe usedvanlig, som bare er opptatt av sine egne bevegelser, kan la være å åpne denne boken. Den vil bare ergre ham. Den derimot som har fantasi nok til oppriktig og hjertelig å nyte hva andre har opplevet, har meget å glede seg over.

For her er det ingen pardon. Den som gir seg i kast med boken, bør være innstilt på å måtte oppleve en fantastisk reise ut fra forfatterens særtekk: lidenskapelig kjærlighet til gregorianikk, intens nysgjerrighet i forhold til det sovjetiske samfunn og genuin glede over stadig på ny å måtte gjennomføre det ugjenomførlige. Liker man den stilen, så blir man også vel forsynt.

Og så starter man i Trondenes kirke St.Hans-natt 1989 sammen med Choeur Grégorien de Paris og drar videre til Tromsø, Kirkenes, den russiske grensen, Nikkel, Murmansk, Leningrad,

Choeur Grégorien de Paris over i Tsjajkovskij-salen – for den første konsert med religiøs musikk i en sovjetisk konsertsal siden revolusjonen i 1927.

Foto: D. G. Skuggevik.

Litauen, Moskva - for å havne i Zagorsk på den ortodokse St. Hanskvelden.

Forlaget reklamerer med at boken "er blitt en reise - ikke bare i geografien, men også i folkelivet, musikken, liturgien, teologien, historien og politik-

ken". Det er så sant som det er sagt.

Men man trenger også evnen til å overgi seg på nåde og unåde til en særegen forfatters lidenskapelige legning og fortellerkunst.

A. Raulin

Uforenlige bilder

"Man kan mene så mangt om striden som pågår på Vestbredden og i Gaza, men sikkert er det at vi står overfor en stor menneskelig tragedie som kaller på vår hjelp," heter det i KN-Nytt, kontakt- og informasjonsblad for Kirkens Nødhjelp, som i mer enn 40 år har støttet humanitært arbeid blant palestinerne i Israel. Bladet presenterer en palestinsk mor, som viser oss bildet av sin sønn. Han ble skutt av israelske soldater på sin 14 års dag....

"Sterke bilder fra TV og historiebo-ken flimrer gjennom hodet mitt", skri-

ver Tove Gravdal. "Jeg er på Vestbredden i Israel. Jeg er et etterkrigsbarn, men Holocaust-bildene innvendig er tydelige. Undertrykte jøder, med stjerner på brystet og tomme blikk, på vei til utslettelse... 6 millioner. En angrende verden ga dem tilbake deres land da det ble klart hvilket helvete de var blitt ofre for.

Rundt meg er det nye bilder som fester seg på netthinnen. Jøder igjen. Men denne gang er det de som har våpen i hånd. Som dreper og undertrykker... Alle jøder som bosetter seg på Vestbredden har bæretillatelse på våpen. Og de er blitt brukt. Mot familier som har

levd på denne jorda i tusenvis av år. Hodet mitt skjønner at her er det bilder som ikke går overens.

Min egen oppdragelse og kunnskap om jødene hvisker meg i øret at vær forsiktig, det kan hende du blir satt i bås med nynazistene dersom du forteller at palestinere er mennesker med verdi som alle andre, og at jødene ikke helt oppfører seg som om det var sant...

Det er noe som er galt et sted, tenker jeg med Woody Allen (som selv er jøde), og har vanskelig for å se at palestinernes drøm om en egen stat kan realiseres. Det er for mye hat i det hel- lige land.

Karmelittøstrene på plass i Tromsø
Siden 15. oktober er 12 karmelittøstre på plass i sitt kloster i Tromsø. Det er i dobbelt forstand et ungt kloster: 11 av de 12 østrene er under 37 år gamle. Romas formelle godkjenning av klosteret er underveis; når den foreligger, vil den formelle grunnleggelse finne sted. Ting har skjedd raskt for karmelittene i Tromsø. "Går det som biskop Gerhard Göbel og østrene ønsker og håper, blir det klosterinnvielse neste år," skrev St.Olav i september i år.

Veit ikkje kva åndelege behov er Nøytralitetsideologien i helsestellet har gjort at mange pasienter ikkje får snakka om det som er viktigast for dei under sjukdommen. Dei blir liggjande einsame med det djupaste og mest vanskelege i sine liv, sier sjukehusprestane Eivind Brager og Dag S. Wisløff til Vårt Land.

Dei har bakgrunn frå mange års teneste ved Diakonhjemmet i Oslo, og dei har sett på nært hald det andelege tomrommet på sjukehus. I staden for å setja seg ved

sjukesenga for å spørje kva som verkeleg opptek ein pasient, spring helsepersonell ofte av stad etter medisin eller teknisk utstyr. Mangelen på kunnskap fører til sjenanse for å ta opp åndelege spørsmål – enten det handlar direkte om kristen tru eller meir almennåndelege tankar. Brager og Wisløff har gjennom boka «Så lenge vi lever» (Verbum Forlag) gjeve helsearbeidarane ei bruksbok i møte nettopp med åndelege behov.

20 Olav Egil Aune: Gud – her og nå og midt i hjertet

Omtrent på den tiden da Columbus fant sitt frodige Amerika, Vasco da Gama gikk i land i India, og Magellan la ut på eventyrlig, Halsbrekkende jordomseiling, tok en modig og bestemt kvinne fatt på en annen oppdagelsesreise – reisen innover. Etter omveier og forsinkelser i sitt eget liv, så den hellige Teresa av Avila en dag at skulle hun oppleve det hun mest av alt lengtet etter, den levende Gudens intense nærvær, måtte hun gå dypere i seg selv. – Gud bor i vår indre borgs sentrum, midt i vårt hjerte, gjentar hun gang på gang.

Når Marit Flagestad har oversatt en samling trøstens og inspirasjonens ord håndplukket fra Teresas bilde-rike, praktiske skrifter om Gudslivet og den indre bønnens vei, er det en liten begivenhet for oppbyggelseslitteraturen på norsk. Mange søker håndtrykk i våre dager, mange leter. Mange vil dypere, mange vil mer kristen-glede. Da er Teresa – nå som gjennom 400 år snart – en varm og omsorgsfull veiviser.

Mest av alt tjener nok den lille boken som inntitt i et livsverk man ønsker å se helheten av. En appetittvekker for Teresas hovedverk, ikke minst, «Den indre borgen», hvor hun med hud og hår registrerer og skriver ned hva som skjer på vandringen innover om man bare fester blikket på borgens kjerne – billedlig talt, der kongen har sitt rom, sitt palass.

Før vi kommer dit inn, må vi gjennom mange skikt – vi går fra umodenhet til modning i vårt samvær med Herren. Når stenen slippes på vannet, blir det ringer. Store og romslige lengst ute, innerst snører de

seg sammen rundt sitt opphavs kjerne. Som en borg. Hvert øyeblikk av ettertanke representerer for Teresa første stadium på veien innover. Den ytterste ringen, om man vil. Det er når vi stiller forsiktige spørsmål om livets mening og iblant tenker på Gud. Mange tenker aldri lenger, de gir seg – til Guds store sorg – der. Teresa er forresten heller ikke helt sikker på om de i det hele tatt er innenfor borgens yttermurer, de som sporadisk lar spørsmålene jakte gjennom hodet. De aner i allefall lite eller ingenting om det som venter innerst inne, hvor skjønt det er der.

Men hvordan kommer vi videre? Bønn og betraktning, svarer Teresa. Vegene til Gud er bønnens veg. Ikke innskrenket til visse tider, til et antall formler eller stive ritualer. Det dreier seg om en livsholdning, om en bevisst trosholdning som må sette sitt preg på hele livet. Bønnen blir altså et livsvalg, en forpliktelse, som i neste omgang og rundt neste sving betyr at vi legger av oss atskillig unødig bagasje før vi begir oss ut på vegene mot

Herren – saligprisningens smale veg.

Gjennom «Levende vann» – det lille nye skriftet – møter vi ikke minst den ydmyke Teresa. Helgenen som tar opp i seg alt som er godt, som ikke setter metertykke skiller mellom profant og hellig. Alt, mener Teresa, kan bli veg til Gud. Hun er realist. Ingenting er meningsløst. Gud prøver og gleder og møter mennesket i alt som skjer. Alt er uttrykk for hans kjærlighet til menneskene – og forbereder oss til møtet med ham. Midt i nuet møter Teresa Gud og mennesker, midt i nuet møtes himmel og jord, for å sitere Teresa-kjenneren og munken Anders Arborelius. Gud er nærværende i hvert øyeblikk i et menneskes liv.

Dermed er vi også kvitt livsflukten. Det som fort kunne bli en indre fluktens veg fra en vond og vanvittig verden, blir plutselig nærvær. Den som lever med evigheten for øynene, får også fastere røtter i nuet. Det dreier seg ikke om tiden som var eller tiden som kommer, vandreren lever i nuet. Her, nå – for evigheten er for den dømte påbegynt i dette presise øyeblikk.

Når sjelen kjennes død og hele verden er som en jungel, når hjertet er hardt og hjernen tom, da er det ikke analyse og kritikk som gir håp og trøst, men kjærlighet og brorskap. Teresa er slett ingen systematiker, ingen psykologisk teoretiker. Rett ned og uten frykt for at digresjonene skal kaste henne i grøften, skriver hun frimodig om sitt eget liv, deler sine opplevelser. Hva som skjer gjennom den indre bønningen, vet hun ikke egent-

Vår kjære
SØSTER PIA WERKMEISTER
døde i Oslo, den 17.11.90,
i en alder av 84 år
og etter 63 års klosterliv.
Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

*Herre, gi henne den evige hvile,
og la det evige lys skinne for henne.*

Teresa av Avila.

lig. Hun registrerer bare – hengir seg – og lovssynger. – Velsignet være du for alltid, du min Herre, som elsker å gi i den grad at du ikke kan holde noe tilbake! – bryter hun plutselig ut.

Så er spørsmålet: Teresas veg, er den alles veg? Kontemplasjonen, er den en forutsetning for noe som helst? Naturligvis ikke. Men underlig er det om ikke biter av Teresas erfaring treffer biter av vår egen, og blir til håndtrykk. Nettopp disse bitene og bruddstykkene er det nå som «kastes på vannet», i håp om at de blir fanget og forfulgt. Her er ingen krav. – Kontemplasjonen er en gave fra Gud. Den er ikke nødvendig for å få del i frelsen og det evige liv, og ingen vil kreve den av dere, sier hun selv.

Mindre maktsyk kan man neppe være – når man har sett så mye.

St. Teresa av Avila

Levende vann

– oversatt av Marit Flagstad

St. Olav Forlag

Kristen bønn, meditasjon og mystikk

For tre år siden ble det startet et nytt katolsk tidsskrift i Danmark. Det fikk navnet "Levende vand" og skulle ha emner som gjelder bønn og meditasjon som sin spesielle oppgave.

Man kan si at det er et beskjedent foretagende, da hver årgang består av fire små hefter på 32 sider. Kvaliteten er imidlertid høy. Medarbeiderne er vel kvalifiserte, og de representerer en viss bredde når det gjelder spiritualitet.

Alle emner har relasjon til bønn. Første hefte i 1990 tok opp faste og bønn, andre hefte rosenkransen. I tredje hefte var det fattigdommen som stod i fokus. Som rimelig kan være, var utgangspunktet den hellige Frans.

I tillegg til hovedtemaene er det

flere faste spalter. De tre første numrene i 1990 har tatt for seg en salme fra Bibelen som er blitt grundig gjennomgått. Videre finnes et "bokhjørne" og en "brevkasse".

I 1991 vil første nummer belyse ensomheten ut fra forskjellige synsvinkler. Et senere nummer vil bli viet Johannes av Korset, som et innslag i feiringen av 400-årsjubileet for hans død.

Noen savner nok et tilsvarende katolsk tidsskrift her til lands. Så kan man abonnere på det danske. Fra 1991 koster det D.kr. 85,- pr år. Abonnement kan tegnes hos

Myrto Kallan,

Højmossvænge 31, 5.,

2970 Hørsholm, Danmark.

Marit Flagestad

Feil tall om St. Sunniva Skole

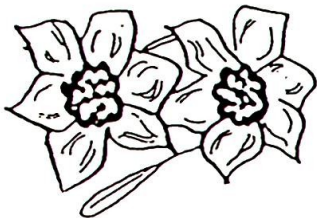
I et vennlig brev til redaksjonen skriver Odd Barra at St. Olavs omtale av St. Sunniva Skoles 100-årsjubileum (nr.10-90) inneholdt noen feil: Det stemmer ikke at skolen inntil 1965 "ikke hadde fått en øre i offentlig støtte", slik vi skrev. Ifølge jubileumsboken fra 1965 "vedtok Oslo 5.4.1961 å bevilge kr. 50.000,- for hvert av skoleårene 57/58, 58/59 og 59/60. Utviklingen videre fremgår av boken, og for 1965 bevilget f.eks. Oslo kommune kr. 225.000,-. Utvilsomt noe høyere enn kr.0,-!" skriver Barra, som lurer

på hvor vi har våre tall fra. Vi har dem fra St. Olavs artikkel i anledning 100-årsjubileet, gikk ut fra at de var korrekte og sjekket ikke med jubileumsboken - på det punkt.

"Det er vel riktig å korrigere bladets utsagn ved nærmeste leilighet," skriver Barra, "av hensyn til dem som bevilget dengang, og kanskje også på grunn av dem i skolens foreldreråd som jobbet intenst med å rette opp skolens økonomi i disse kritiske årene da man klarte å få gjennomslag for nye prinsipper om friskolens rettigheter."

Takk til brevskriveren for oppmerksom lesning.

St. Olavs red.

Årets julegave til Dem selv og andre:

den nye "Bønneboken"

- i handelen fra midten av desember -
i St. Olav Bokhandel i Oslo
og hos Deres lokale bokhandler

22 På dagsordenen igjen: NKKF drøfter abortspørsmålet

Norges Katolske Kvinneforbund arrangerte i forbindelse med sitt rådsmøte i slutten av oktober et åpent møte hvor temaet var abort - virkningene for den enkelte og samfunnet. Forbundet ønsket med dette møtet å sette i gang en ny abortdebatt og ønsker at Den katolske kirke i Norge igjen skal komme på banen i en ny, åpen dialog om abortspørsmålet.

Baby Johannessen rapporterer.

Dominikanerpater Albert Raulin trodde ikke at Den katolske kirke - med sitt meget restriktive abortsyn - er dårligere stilt til å diskutere abortspørsmålet enn andre. Han viste til prestenes erfaring fra sjelesorgarbeidet overfor kvinner som tar abort. Prestene er nødt til å akseptere kvinnene. Som prest kan man være trist over avgjørelsen, men man lærer å respektere kvinnen som tar avgjørelsen. Kirkens strenge holdning til abort er ikke hjerteså og kald, sa pater Raulin.

Han viste til at den katolske teori vurderer kilder til moralske avgjørelser. Det viktigste er Gudsorienteringen, men man må også se på tradisjonen og bruke den sunne fornuft. Når det gjelder de moralske avgjørelser, bidrar alle kilder til avklaring. Den katolske kirkes moralteologiske tradisjon bygger på kildene med tillit til erfaringen.

Pater Raulin viste til den enkeltes samvittighet som alltid vil være den nærmeste lov for katolikken. Det vil alltid være galt å gjøre vold mot sin samvittighet. Derfor er det viktigste hvorledes den enkelte former sin samvittighet. Moralteologene er

enige om at et menneske som bekjenner seg til for eksempel Kristi guddom i strid med sin samvittighet, synder. Er det da utelukket at en kvinne synder ved ikke å ta abort, når det er det hennes samvittighet sier henne?

For presten lå svaret i å opplyse menneskene om at å ta liv ikke er riktig. På spørsmål i debatten svarte pater Raulin at bruk av prevensjon ligger innebygget hos den enkelte som et samvittighetsansvar.

Lege og fungerende daglig leder ved AAN-kontoret i Oslo, Anne Nordal Broen, stod for hovedinnledningen under møtet. (AAN står for "Alternativ til abort i Norge".) Med sin erfaring fra AAN-arbeidet sa hun at hun som lege ikke ville fordømme de kvinner som tar abort, men støtte og hjelpe dem. Men hun så sin primæroppgave i å verne om det ufødte liv. Hun gjorde inngående rede for all den hjelp den gravide kvinne som søker AAN-senteret får, både av lege, sykepleier og psykolog.

Abortloven sier uttrykkelig at den gravide kvinnen skal ha informasjon om alle muligheter for å føde

barnet og alle skadevirkninger en abort kan føre til. Mange leger - kanskje de fleste - oppfatter dette som et *kan*. Det er syndet mot dette i alle år, sa Nordal Broen. Hun kjente eksempler hvor legen som blir oppsøkt, svartmaler alt for den gravide kvinnen og begynner å fylle ut skjemaet om abort før pasienten får sukk for seg.

Nordal Broen fortalte hvordan hun ved AAN-senteret gir alle en pro-et-contrainformasjon som er meget instruktiv. De gravide kvinner som søker senteret, mener seg å stå overfor et meget vanskelig valg mellom å beholde barnet eller ta abort. Pro-et-contrabildet som tegnes opp, bygger på realistiske valgalternativer for kvinnene, hvor det ufødte barnets muligheter er utgangspunktet - kjernen så å si. Velger kvinnen abort, er det slutt - da er et liv avsluttet. I de tilfellene hjelper legen pasienten med å fylle ut abortskjema. Samtidig blir kvinnen skikkelig informert om det hun står foran med ettervirkningene av aborten, som skyld, depresjon, anger og utrygghet.

Velger kvinnen å føde barnet, står hun overfor både muligheter og problemer. Alle spørsmålene blir besvart av den gravide kvinnen selv, ut fra hennes egen situasjon. Velge hun å beholde barnet, trer AAN-senteret støttende til under hele svangerskapsperioden og når barnet er født. For mange er situasjonen vanskelig.

Lege Nordal Broen ville forøvrig ha myket opp den norske adopsjonsloven i retning av hva man har i USA nå, hvor barnets biologiske mor får delta i utvelgelsen av adop-

St. Olav takker alle som har bidratt til å få bladet vel gjennom nok en årgang. Og takker leserne for interesse og støtte, ris og ros. Gledelig jul og velsignet nytt år til alle.

Pavens anliggende for bønnens apostolat i januar:

At den økumeniske dialog åpner for hele sannheten om Jesus Kristus og for fullt fellesskap med ham.

23

Lege Anne Nordal Broen — leder for AAN-senteret i Oslo.

tivforeldre ut fra tre tilbud.

Hun kunne fortelle at de som oppsøker AAN-senteret, utgjør et gjennomsnitt av norske kvinner. 52 prosent er i fast arbeid - 24 prosent er studenter.

Et annet problem Nordal Broen tok opp, var legenes og sykepleierenes situasjon. Helsepersonell har reservert seg mot å foreta provosert abort. Det innebærer at de ikke får jobb på gynekologisk klinikk. Teknisk sett kan en abort synes grei. Under turnustjenesten har legene lært en del. Men ingen leger liker å

foreta abort. Det er en ufyselig jobb, og det kunne derfor ikke forbase noen, sa Nordal Broen, at leger ved slike klinikker får rusproblemer. Ved stadig å foreta abort, gjør disse legene vold på noe i dem selv.

Hun sa også at prevensjon kan slå feil - den løser ikke problemet. Hun kom også inn på fedrene. Generelt sett er det ufødte barns far like glad for barnet som den gravide kvinnen bærer. Men de kvinner som oppsøker AAN-senteret, har nok hatt dårlige erfaringer med barnefaren. ■

Europeéer og kristen humanist

Nylig fylte forfatteren og formidleren Carl Fredrik Engelstad 75 år. For femti år siden la han sin første bok på bokhandlerdisken: Den handlet, betegnende nok, om Sigrid Undsets middelalderdiktning. Nå ligger hans syttende bok der - essaysamlingen "Fortid og nærhet". - Fortid og samtid er to stikkord for dette kristne kulturmenesket, som har vært virksom på så mange felter, skriver "Vårt Land" i et intervju med jubilanten. - Priselønnen som romanforfatter og oversetter, aktiv som kulturjournalist og kritiker, sjef på Nationalteatret var han også en kort periode - og skuespill har han skrevet.

- Jeg har vært et privilegert menneske som har fått holde på med det jeg har opplevd som viktig, sier Engelstad selv. I en samtale med jubilanten skriver Aftenpostens Jan E. Hansen: - Etterhvert som man nærmer seg slutten, det er hans egne ord, går tankene mer innover enn utover. Og under refleksjonstilstanden, ligger angsten for at samtiden skal miste sin kulturhukommelse.

MESSER I MURMANSK

Av Dordi Glærum Skuggevik

Boken er blitt en reise — ikke bare i geografien, men også i folkelivet, liturgien, teologien, historien og politikken. Vi får ligge på benken hos en fysioterapeut i Leningrad, være med på å intervju kardinalen i Litauen, spise kaviar og drikke champagne med Madam Chirac ved Neva — og gå i butikker i Moskva. Sommernattsans i den litauiske skogen blir det også tid til — og nachspiel i Paris.

SOLUM FORLAG
Kr. 118,-

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 — SERVICE (02) 66 58 60 — 66 58 61

Offentlig bønn om tilgivelse

Det skjedde på et møte mellom de ulike kirkesamfunn i Johannesburg nylig: den hvite reformerte kirken i Sør-Afrika ba om tilgivelse for at den har støttet rase-skille-politikken i landet. Kirken har som kjent sin opprinnelse blant de nederlandske-ættede boerne, og har i det lengste stått imot rimelige krav fra landets svarte flertallsbefolkning.

«Teologene innenfor den hvite reformerte kirken har villet bevise, med Bibelen i hånd, at det var Guds vilje å holde rasene adskilt,» sa utenriksreporter Tømm Kristiansen i et innlegg i programposten «På Kirkebakken». Han minnet om at de svarte og blandede kirkene midt på 80-tallet hadde fastslått – i det teologiske Kairodokumentet – at apartheid ikke bare var urettferdig, men syndig, og at de

hvite reformerte i senere år har justert kursen: «I første rekke er det de yngre generasjoner som har kommet til samme konklusjon som alle andre kirker i verden: at rasene skal behandles likt, og at alle mennesker har det samme verd.»

Nå har det altså skjedd: den hvite reformerte kirken har offentlig bedt om tilgivelse.

24

Leserbrev:

Legenden om Theophilus

Det forundrer meg at St. Olav velger å gi så stor spalteplass til en tilsynelatende ekstra naiv legende fra en fjern og sterkt overtroisk fortid. Man tror selvfølgelig at den skal virke oppbyggende også i vår tid. Men det er også dem som fornemmer sporene etter den kirkelige anti-semittismen i slike gamle legender. For flere av de gamle kirkefedre ser det ut til å ha vært en selvfølge at «jøden» sto i nær kontakt med djevelen, slik historien om Theophilus forteller. Den kristne kirke, både den katolske og den protestantiske, har et stort ansvar for anti-semittismens utbredelse i Europa ved i flere hundreår å ha gitt det jødiske folk en kollektiv skyld for Golgata-dramaet. Først i vår tid har en del toneangivende innen de store kirkesamfunn forstått kirkens historiske ansvar for utbredelsen av jødehatet i den europeiske kultur.

Allerede St. Johannes Chrysostomos var inne på at synagogene var tilholdsted for djevler i Antiokia. Han levde i omtrent det samme tidsrom som legenden om Theophilus ble skapt. St. Johannes Chrysostomos kom til Konstantinopel i år 398 e. Kr. og klarte å påvirke en relativt liberal keiser i sterkt jødefiendtlig

retning.

Å sitte og lese i et katolsk blad i dag - anno 1990 - at Theophilus som en siste utvei tok kontakt med en jøde som ville sette ham i forbindelse med Lucifer, skaper inntrykket av en viss bevisstløshet i redaksjonen. Ihvertfall virker det som om redaktøren ikke er klar over hva slike legender representerer, når det gjelder det kristne ansvar for oppkomsten av anti-semittismen i Europa. Det falt sjelden de gamle kirkefedre inn å understreke at Maria selv var jødinne, og at hennes sønn var jøde. Hadde Kirken i tide sett den nøye sammenheng mellom judaisme og kristendom, hadde vi kanskje unngått det livsfarlige jødehatet, som kulminerte med Hitlers utryddelsesleire.

Karl Emil Hagelund

«Bevisstløshet» ville en katolsk redaktør anno 1990 vist om han/hun ikke forlengst hadde gitt spalteplass til den skyldserkjennelse som, særlig siden Det annet Vatikankonsil, har funnet sted på katolsk hold når det gjelder forholdet til jødene og jødisk tro gjennom tidene. Det dreier seg her ikke om «en del toneangivende», men om offisiell og alment forpliktende katolsk omvendelse. Temaet ble sist tatt opp på bred basis i bladet i to lengre artikler i 1987, hvor man også kom inn på den dialog som

nå føres mellom de to trossamfunn som er runnet av samme rot. Vi har fulgt opp med kortere artikler og nyhetsstoff, samt klare fordømmelser fra Kirkens side (senest i dette nummer av bladet) av den anti-semittisme som igjen rører seg i vår del av verden.

At redaksjonen «selvfølgelig» tror legenden vil virke «oppbyggende også i vår tid», er en påstand som får stå for Hagelunds egen regning.

Unni Klepper Joynt

Apropos erkebiskop Eystein

I forbindelse med p. Brian McNeil's artikkel «'Ny' norsk helgen» «St. Olav 10 (1990) 19» ble undertegnede spurt om det fantes liturgiske tekster for «hellig» Eystein Erlendsson. Slike tekster finnes ikke. Eysteins helgendyrkelse er ikke anerkjent av Roma. Han har heller ikke fått plass i «Norsk Missale».

I ovennevnte artikkel blir et *utkast* til et martyrologium sitert. Det er altså ikke utelukket at Eystein en gang får offisiell anerkjennelse som helgen. I så fall vil vi i Norge få lov å feire hans *minnedag*, ikke hans fest.

Biskop Gerhard Schwenzer

Åndelig fornyelse eller gjenoppfinnelse av hjulet?

Behovet for åndelig fornyelse synes å være bortimot umettelig i flere av dagens kristne miljøer, skriver teologen Ola Tjørhom i et innlegg i *Vårt Land*. Han kommer bl.a. inn på den «Betenkning om gudstjenesteliv og gudstjenestefornyelse i Den norske kirke» som ble behandlet av Kirkerådet i november, og sier i den forbindelse at «det aller mest påfallende er at

man har så lite å si om nattverden». Han påpeker «det betenkkelige» i at sentrale dokumenter om gudstjenestefornyelse «bare i forbifarten går inn på det som er kjernen i kirkens gudstjenesteliv, og som så og si skaper gudstjenesten – nemlig samlingen om ord og sakrament».

Tjørhom skriver videre at han i møtet med mange fornyelsesfremstøt griper seg i «stadig å undres over den ustoppelige trang man tydeligvis har i enkelte kristne

miljøer til å gjenoppfinne hjulet – blant glødende karismatikere som på folkelig hold». Han slår til lyd for en «nådemiddelvekkelse fremfor en nådegavevekkelse. Jeg tenker da i første rekke på nattverden. For dette sakrament utgjør kjernen i gudstjenestens liturgi... Ikke begriper jeg hvordan man kan tale om menigheten som Kristi legeme uten overhodet å nevne Herrens legemes sakrament...»

Velskrevet og velopplagt “Ung teologi” 25

Et dobbeltnummer av tidsskriftet *Ung teologi* (nr. 4-1989/nr.1-1990), som utgis av studentene ved Menighetsfakultetet i Oslo, har lenge ligget uanmeldt, men langfra ulest på mitt bord - det er nemlig forfriskende lesning som for en stor del beveger seg i katolske og økumeniske sirkler. Den som eventuelt måtte tro at man ved Menighetsfakultetet ikke tenker økumenisk, bør altså omgående tenke om igjen.

Et titalls forfattere, hvorav vel halvparten katolikker, har fått plass på de 130 sidene, men en leg leser skal ikke la seg skremme av at det stort sett er garvede teologer - med til faget hørende solid noteapparat - som har ordet. Her er lite fagsjargong, men desto mer av sunn fornuft, innsikt og humør. Katolske teologer forteller, høyst lesverdig også for katolikker, om katolsk kirkelig hverdag og teologisk klima; de setter fingeren på kinkige pastorale problemer hjemme og ute. Og denne kritiske katolske selvforståelse balanseres mot en god porsjon luthersk selvransakelse - også den skrevet ut fra kjærlighet til saken: Det glade budskaps kår i dagens verden.

Pater Per Bjørn Halvorsen gir i «Den katolske kirke i Norge - en verdenskirke i miniatyr» håndfast tallmateriale og nyttige observasjoner, både av innenkirkelig og økumenisk art, om en kirke som i løpet av de siste par tiår på mange måter er vendt tilbake til utgangspunktet: den er på nytt en innvandrerkirke som den var det da den igjen ble tillatt i vårt land i 1843. I dag samles bortimot hundre nasjonaliteter i denne innvandrerkirke på ca.

28.000 registrerte medlemmer: en formidabel pastoral utfordring som pateren gir konturene av. På verdensplan mener han at utelukkelsen av gjengifte skilte fra det sakramentale fellesskap er «den katolske kirkes største pastorale problem», og noterer også at «katolsk etikk er fullstendig på kollisjonskurs med utbredte holdninger i vårt samfunn». Om forandring på vitale punkter er i sikte? «Den katolske kirke er tålmodig og tenker spontant i århundrer», er Halvorsens sluttsats - om nedtegnet med fynd eller i frustrasjon, skal være usagt.

I sin artikkel «Kirkens enhet og grenser - på bakgrunn av enhets-tenkningen fra Vaticanum II» drøfter lic. theol. Stein Erik Foss bl.a. forskjellige modeller for kirkens enhet: «den pietistiske» hvor «Kirken og dens enhet ses som åndelige realiteter som det gjelder å ta konsekvensene av»; «den anglikanske» som oppfatter kirkesamfunnene som «kirkeavdelinger, som grener av den ene, sanne kirke; og den sentrerte «romerske» der grensene mot «utenfor og innenfor» i dag er trukket langt videre enn i tidligere tiders katolisisme. Foss setter fingeren på et kinkig økumenisk punkt: «Er det noe paradoksalt i at det nettopp blir enhetssymbolet og enhetsinstansen, embedet som Peters etterfølger, som utenfra sett blir stående som den mest uoverstigelige hindring for gjenopprettelsen av kirkefellesskapet?» Høyst forståelig at Foss runder det hele av med en omgang «avsluttende tankekors og refleksjoner».

Embedsforståelsen er i det hele et vanskelig punkt i den katolsk-lut-

herske dialog, og ordenssøster og dr. theol. Else Brit Nilsen går med friskt mot og solid innsikt løs på den katolske side av saken i sin utredning «Det annet Vatikankonsil om det kirkelige embete». Hun noterer innledningsvis at «hvis den post-tridentinske teologi har lagt for stor vekt på *forskjellen* mellom prest og øvrige troende, så ønsket Vaticanum II å få presten ut av isolasjonen», og redegjør så for den dobbelthet og de uløste spenninger konsilstekstene på dette punkt inneholder: «Til tross for de lovende takter knyttet til helhetsperspektivet Guds folk, klarer ikke konsilet å fri seg fra de mer steile sider i den tradisjonelle lære.» Hun noterer også at man i dag «kan registrere en viss svekkelse av det siste konsils perspektiver» til fordel for «sentralisme, en viss klerikalisme, samt mindre frihet for teologene».

Spørsmålet Roald Flemestad stiller i artikkelen «Paven og den lutherske kirkeordning» er om luthersk dommens argumenter for å frigjøre seg fra pavens læreautoritet «fremdeles kan sies å være gyldige alternativ eller om den historiske utvikling i dag snarere lar pavestolen fremstå som utfordring til luthersk kirketenkning.» Han vil «prøve holdbarheten av den lutherske polemikk». Noen stikkord - hentet fra Flemestads undertitler - hitsettes som smaksprøver og retningsviser: «troens verdsliggjøring gjennom paven», «luthersk 'sjølros'», «luthersk dommens verdsliggjørende effekt», «Det teologiske fakultet som Guds munn», «stifterdyrkelse», «luthersk dommen i krise», «det egentlige problem» og «kan paven hjelpe

Lutheraner til pavelig universitet
Siden oktober har den lutherske biskop og teolog Eduard Lohse vært å finne som gjestedosent ved det pavelige universitet Gregoriana i Roma for å forelese over Romerbrevet. Lohse, som i mange år var biskop i Hannover og ledende talsmann for den evangeliske kirke i Tyskland, er ikke den første lutheraner ved Gregoriana, men den første biskop. Han og hans hustru bor hos birgittasøstrene under oppholdet i Roma, melder Katolsk Kyrkotidning.

Heftet «Veien til Damaskus» er en dirrende utfordring til nasjoner og kirker i den rike del av verden fra kristne i den tredje verden. Denne pamfletten, som nå er utgitt av Kirkens Nødhjelp og Kirkens U-landsinformasjon i fellesskap, har vakt oppmerksomhet og debatt. Det er kirkeledere i El Salvador, Guatemala, Nicaragua, Filippinene, Korea, Namibia og Sør-Afrika som har forfattet dette kallet til å vende seg bort fra holdninger og handlinger som bidrar til å undertrykke mennes-

kerettighetene eller tilsløre undertrykkelsen.

– Jeg anbefaler dette dokumentet til studium og rystelse, skriver Tunsberg-bispen Håkon Andersen i ett av forordene. – Jeg må bare innrømme at det ikke er lett å fri seg fra ropet om en omvendelse, tilføyer han om den nærgående analysen av årsakene til konflikten mellom verdens fattige og rike, og hvilket oppdrag dette stiller ikke minst de vestlige kirkene overfor.

26

oss?” Hvor det egentlige samt løsningsingen ifølge Flemestad ligger, skal ikke røbes her, kun at han kommer med adskillige friske fraspark samt impulser til katolsk ettertanke - av ymse slag.

“Den viktigste økumeniske konsekvens av (pave)besøket er etter min oppfatning at folk gjenkjente sin egen tro i pavens uttalelser,” skriver *Ola Tjørhom* i innledningen til sitt bidrag, “Den katolsk-lutherske dialog - status og utfordringer.” Hovedproblemet i denne dialog er ifølge Tjørhom “spørsmålet om den rette balanse mellom den kirkelige enhets nødvendige synlighet og enhetens legitime mangfold”. Han tar for seg de dokumenter som den internasjonale dialog har resultert i, viser til konvergens og gjenstående vanskeligheter samt til de mange “konstruktive impulser”. Underveis taler han både om den “bastante, lutherske konfesjonalisme”, og om paveembedets status, “en problematikk som synes å spille en stadig mer sentral rolle innenfor dagens katolisisme”. Han spør om det er “meningsfullt å tale om grunnkonsens når man tilsynelatende ikke er i stand til å trekke noen form for konkrete konsekvenser av den”. Selv forener Tjørhom klarsynt realisme med en god porsjon økumenisk optimisme.

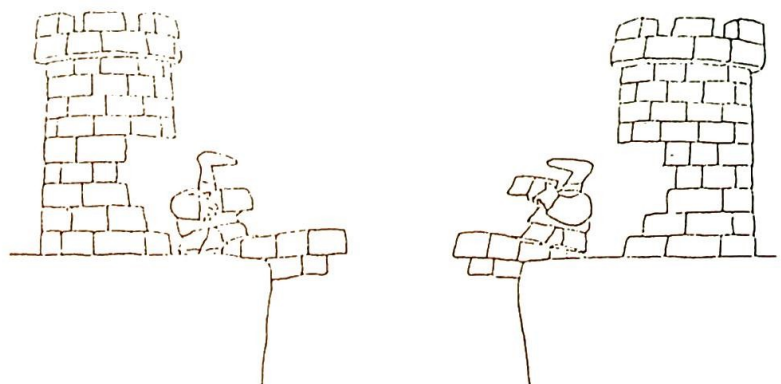
Under overskriften “Teologi og kommunikasjon; katolske erfaringer” tegner pater *Arne Fjeld* en forfriskende og personlig preget skisse av sin egen kloster- og presteutdannelse (“novisiatet var noe så lite akademisk som en skole i liv med Gud”) samt lufter nyttige tanker omkring den kommunika-

sjonsøvelse enhver teolog daglig står overfor: spørsmålet om “forholdet mellom teologien vi leste, og menneskene vi skulle bringe det glade budskap til”, og om budskapet “når frem”? Her gjelder det bl.a. å “beregne sitt publikum”, en ikke helt lett oppgave for de katolske prester som arbeider i Norge, og som alle har sin presteutdannelse fra utlandet, og hvorav de fleste i tillegg selv er utlendinger. Og hvor mer enn halvparten av det katolske publikum igjen er utenlandsk født av et utall nasjoner! Han slår lakonisk fast at “katolske kristne i Norge har en Sisyfos-oppgave når det gjelder å spre kunnskap om sin tro”, og gir selv sitt bidrag ved - for hvilken gang? - å rydde opp i de tradisjonelle misforståelser og fordommer.

“Mariologien og den marianske fromhet er et av de emner og en av de dimensjoner som fremdeles skiller kristne fra hverandre,” skriver pater *Brian McNeil*, som i sin artikkel nettopp søker “å forklare hvorfor det finnes noe slikt som mariologi i Den katolske kirke i det hele tatt”, og klargjøre “den teologiske

basis den marianske fromhet er bygget på”. Hans utredning er både lærerik og vakker, den er historisk velbelagt og lykkelig fri for den mystifisering og overdrevne himmelvendthet som ikke er ukjent for deler av mariologien. “All mariologi er egentlig kristologi,” understreker han; det er når man begynner å betrakte Maria uten å betrakte Jesus at det kan komme til “forvrengning”, et ikke ukjent fenomen. Forøvrig har han forfriskende synspunkter på Marias plass i moderne teologi og fromhet, mildt rettet mot monopoliserende tendenser både fra feminist- og tradisjonalisthold. Og han knytter linjer mellom bønn, forbønn, våre avdøde og helgenene så det varmer i sinnet.

Dame nr. to blant dr. teol.’ene er *Turid Karlsen Seim*, som gir det hun selv kaller “en stikkordsmessig skisse av mariologiske poenger i luthersk sammenheng og i nyere kvinneteologisk debatt”. Hennes fremstilling av Luthers kommentar til *Magnificat* er velgjørende lesning, og ellers inneholder hennes lille konsise skisse kloke iakttagelser samt betimelige stikkord som

Andre økumeniske veier

– Hittil har økumenikken altfor ensidig vært fiksert på tros læren som fortolkes forskjellig av kirkene. Vi bør snarere begynne å lære av hverandre, hvordan man lever troen med hverandre, utveksler troserfaringer og lar hverandre delta i dem,» sier hjelpebiskop Frans Eisenbach av Mainz ifølge det østerrikske katolske nyhetsbyrå KIPA.

Skill stat og kirke

Biskop Andreas Aarflots nye bok «La Kirke være kirke» kan etter alt å dømme bli utgangspunkt for en ny og omfattende debatt om statskirkeordningen og verdispørsmål i Norge i 1990-årene, skriver Aftenposten. Hovedpunktene i boken er, ifølge avisen: statskirkeordningen i Norge bør bringes til opphør; Kirken har likevel

et åndelig ansvar for hele folket og må ta denne oppgaven alvorlig: vekstfilosofi uten grenser har skapt forutsetninger for korrupsjon og moralsk svikt i samfunnet: Kirken vil alltid måtte engasjere seg i politikk, fordi dens oppdrag er å formidle frelse, forsoning og rettferdige livsvilkår for hele menneskeheten.

27

“idealisering av lydighetsidealet”; “madonnadrøm” og om dyrkelse av “en ufarliggjort kvinnelighet”.

I et intervju signert Fredrik Saxegaard svarer pastor Claes Tande friskt og innsiktsfullt på spørsmål som “hvordan det står til med den katolske kirke i Europa”, og om “kirken har gjort det bedre i USA” samt gir innblikk i “hvordan det er å være norsk katolikk i 1989”. Her skal ikke siteres fra svarene; de bør, som resten av heftet, leses in extenso.

Det lengste bidraget, *Sturla Stålsetts* “En kritisk analyse av etterfølgelses-aspektet i Jon Sobrinos kristologi” er egentlig en semesteroppgave i systematisk teologi ved MF, og kan nok være vel teologisk for den lede leser. Men hans kritikk er en spennende ekskurs ut i det kuperte teologiske landskap - noen vil kanskje si minefelt - som frigjøringssteologien representerer.

Heftet avrundes med sympatiske anmeldelser ved *Björg Kjersti Hansen* av to bøker om en aktuell kvinneskikkelse, den jødisk-kristne filosof og karmelitterinne Edith Stein, som endte sitt liv i Auschwitz, og som ble saligkåret for noen år siden. Bøkene er Anders Arborelius’ “Edith Stein, biografi -tekster” (Helsingborg 1983) og Freda Mary Oben “Edith Stein. Scholar - Feminist - Saint” (New York 1988). “Ung teologi” er et velskrevet og velopplagt stykke kirkelig og teologisk litteratur som varmt anbefales som vinterlektüre. Det ligger på disken i St.Olav Bokhandel og selges for 40 små kroner.

UKJ

Økonomi og medier på Pastoralrådets program

Bispedømmets økonomi, arbeidsplan for 1991 samt en komitéinnstilling om mediearbeidet i bispedømmet var hovedpunktene på dagsordenen da Pastoralrådet i Oslo Katolske Bispedømme (PRO) møttes på Mariaholm i 17. -18. november.

Siden i våres har et økonomiutvalg i nært samarbeid med generalvikaren arbeidet for å få oversikt over bispedømmets økonomi: skikkelige budsjettering og styrking av inntektssiden er nøkkelord Et av de konkrete resultater hittil er en appell til alle katolikker om “Ditt ansvar for bispedømmets økonomi”, offentliggjort i siste utgave av det felles menighetsblad *Broen*. Den fastslår at bispedømmets økonomi langt fra er god, at de store tilskudd fra Tyskland vil bli mindre i fremtiden fordi de tyske katolikker selv står overfor store pastorale utfordringer, og at norske katolikkers gjennomsnittlige kirkebidrag er lavt i forhold til mange dissentermenigheters. PRO-møtet vedtok en anbefaling til biskopen om at det ansettes en medarbeider til å ta seg av økonomi og forvaltning i bispedømmet samt personalsaker. Før evt. stilling utlyses, skal klar stillingsinstruks, utarbeidet etter kartlegging av behov, foreligge.

Hovedpunktene i innstillingen om medievirksomheten i Oslo Katolske Bispedømme var:

1. Det felles menighetsblad *Broen* styrkes i omfang og antall utgivelser, og det ansettes en egen redaktør. *St.Olav* og *Broen* slås ikke sammen.

2. Det opprettes en stilling som informasjonsmedarbeider; den bør kombineres med stillingen som redaktør for *Broen*. til en heltidsstilling.

3. St.Olav Forlag fortsetter.

4. Det opprettes ingen ny fast massemediakommisjon, man satser i første omgang på uformelt samarbeid mellom St.Olav Bokhandel, Forlaget og bladene *Broen* og *St.Olav*.

PRO fant innstillingen interessant, men at det kreves videre arbeid før endelige vedtak fattes. Man etterlyste mer detaljerte økonomiske overslag ut over komitéens prinsipielle syn at det bør satses på profesjonelle folk til de anbefalte stillinger, hvilket selvsagt vil “koste”. Medievirksomheten i OKB bør nå prioriteres, mener komitéen. Det var klar stemning blant PROs medlemmer for ikke å slå sammen *Broen* og *St. Olav*.

Biskop Gerhard Schwenzer opplyste at Wenche How er midlertidig engasjert til å stå som redaktør for 6 nummer av *Broen* i 1991.

Det ble vedtatt å utarbeide en langtidsplan med klare tidsrammer for PROs videre arbeid. Det arbeides videre med “gamle” saker som økonomien, Mariaholm Skolesenter, “nybrottsarbeid” i menighetene og medievirksomheten. “Andre prioriterte oppgaver i tiden fremover er barne- og ungdomsarbeidet og innvandrerarbeidet,” ifølge PROs leder, Knut Eggen.

Pastoralrådets neste møte blir 17. - 18. mars 1991.

Liturgisk kalender

DESEMBER

11. Ferial el. Damasus I., pave. Jes. 40, 1-11. Mt. 18, 12-14.
12. Ferial el. Johanna Franciska av Chantal, ordenssøster. Jes. 40, 25-31., Mt. 11, 28-30.
13. Ferial el. Lucia, jomfru og martyr. Jes. 41, 13-20. Mt. 11, 11-15.
14. Ferial el. Johannes av Korset, prest og kirkelærer. Jes. 48, 17-19. Mt. 11, 16-19.
15. Lørdagsmesse. Sir. 48, 1-4.9-11. Mk. 17, 10-13. (Norske Tidebønner - uke 3)
16. Tredje søndag i advent. Jes. 61, 1-2. Io-II. I. Tess. 5, 16-24. Joh. 1, 6-8. 19-28.
17. Ferial. I. Mos. 49, 2.8-10. Mt. 1, 1-17.
18. Ferial. Jer. 23, 5-8. Mt. 1, 18-24.
19. Ferial. Dom. 13, 2-7.24-25. Lk. 1, 5-25.
20. Ferial. Jes. 7, 10-14. Lk. 1, 26-38.
21. Ferial el. Petrus Canisius, prest og kirkelærer. Høys. 2, 8-14. Lk. 1, 39-45.
22. Lørdagsmesse. 1. Sam. 1, 24-28. Lk. 1, 46-56. (Norske Tidebønner - uke 4)
23. Fjerde søndag i advent
2. Sam. 7, 1-5. 8-11.16. Rom. 16, 25-27. Lk. 1, 26-38.
24. Ferial. 2. Sam. 7, 1-5.8-11.16. Lk. 1, 67-79.
- HERRENS FØDSEL**
24. Jes. 62, 1-5. Ap.gj. 13, 16—17. 22-25. Mt. 1, 1-25.
25. Om natten: Jes. 9, 1-3. 5-6. Tit. 2, 11-14. Lk. 2, 1-14.
Ved dag gry: Jes. 62, 11-12. Tit. 3, 4-7. Lk. 2, 15-20.
Om dagen: Jes. 52, 7-10. Hebr. 1, 1-6. Joh. 1, 1-18.
26. Stefan, den første martyr. Ap.gj. 6, 8-10. 7, 54-59. Mt. 10, 17-22.
27. Johannes, apostel og evangelist. Joh. 1, 1-4. Joh. 20, 2-8.
28. De uskyldige barn
1. Joh. 1, 5-2.2. Mt. 2, 13-18.
29. Lørdagsmesse el. Thomas Becket, biskop og martyr.
1. Joh. 2, 3-11. Lk. 2, 22-35. (Norske Tidebønner - uke 1)

Julegudstjenester

ASKER OG BÆRUM

- Mariakirken**, Nyveien 17, Stabekk
24.12. Julaften kl. 15.30
kl. 24.00
25.12. 1. juledag kl. 11.00
26.12. 2. juledag kl. 11.00
01.01. Nyttårsdag kl. 11.00

*Familiemesse
Midnattsmesse
Høymesse
Sangmesse
Høymesse*

BERGEN

- St. Pauls Kirke**, Christiesgate 16
24.12. Julaften: kl. 15.00
kl. 18.00
kl. 20.30
kl. 24.00
25.12. 1. juledag kl. 08.00
kl. 10.00
kl. 11.00
26.12. 2. juledag kl. 10.00
kl. 11.00

*Barnegudstjeneste
Julenattsmesse på tamil
Julenattsmesse på vietnamesisk
Julenattsmesse
Fromesse på latin (i sostrenes kapell, Parkvn. 32)
Engelsk messe
Høymesse
Spansk julemesse
Høymesse*

Vår Frue kirke, Nylandsvn. 31

- 24.12. Julaften kl. 15.00
25.12. 1. juledag kl. 09.30
26.12. 2. juledag kl. 10.00

*Vigiliemesse
Høymesse
Messe*

Voss

- St. Olavs kapell**, Finnesvn. 57
25.12. 1. juledag kl. 12.00

Høymesse

FREDRIKSTAD

- St. Birgitta kirke**, St. Josephsgt. 17
24.12. Julaften kl. 24.00
25.12. 1. juledag kl. 10.00
kl. 18.00
26.12. 2. juledag kl. 10.00
31.12. Nyttårsaftn kl. 18.00
01.01. Nyttårsdag kl. 10.00
kl. 18.00

*Midnattsmesse
Høymesse
Messe
Høymesse
Messe
Høymesse
Messe*

HALDEN

- St. Peter kirke**, Kristian V's plass 1
25.12. 1. juledag kl. 12.00
26.12. 2. juledag kl. 12.00

*Høymesse
Høymesse*

KRISTIANSAND

- St. Ansgar kirke**, Kirkegt. 3
24.12. Julaften kl. 16.00
kl. 24.00
25.12. 1. juledag kl. 09.30
kl. 11.00
26.12. 2. juledag kl. 11.00
30.12. kl. 09.30
kl. 11.00
01.01. Nyttårsdag kl. 19.30

*Familiemesse
Midnattsmesse (på P2 i NRK)
Familiemesse
Høymesse
Felles julemesse
Familiemesse
Høymesse
Aftenmesse*

LILLEHAMMER

- Mariakirken**, Weidemannsgt. 3
25.12. 1. juledag kl. 18.00
26.12. 2. juledag kl. 11.00
30.12. kl. 18.00

*Høymesse
Messe
Høymesse*

LILLESTRØM

- St. Magnus kirke**, Romeriksgata 1
23.12. Lille julaften kl. 09.30
kl. 10.30
kl. 11.30
kl. 13.00
24.12. Julaften kl. 15.00
kl. 24.00
25.12. 1. juledag kl. 10.30
26.12. 2. juledag kl. 10.30
01.01. Nyttårsdag kl. 10.30

*Ottemesse
Høymesse
Julespill
Vietnamesisk messe
Barnegudstjeneste
Midnattsmesse
Høymesse
Høymesse
Høymesse*

HAMAR

- St. Torfinn kirke**, Torvgt. 113
24.12. Julaften kl. 16.00
kl. 24.00
25.12. 1. juledag kl. 11.00
26.12. 2. juledag kl. 11.00
31.12. Nyttårsaftn kl. 18.30

*Familiegudstjeneste
Midnattsmesse
Høymesse
Høymesse
Messe*

Moss
St. Mikael kapell, Ryggevn. 24
 24.12. Julaften kl. 24.00
 25.12. 1. juledag kl. 10.00
 kl. 17.00
 26.12. 2. juledag kl. 10.00
 kl. 17.00
 31.12. Nyttårsaften kl. 19.00

Midnattsmesse
Høymesse
Messe
Høymesse
Messe
Messe

OSLO
St. Olav Domkirke, Akersveien 5
 24.12. Julaften kl. 15.00
 kl. 19.00
 kl. 24.00
 25.12. 1. juledag kl. 09.30
 kl. 11.00
 kl. 13.00
 kl. 16.00
 kl. 19.00
 26.12. 2. juledag kl. 11.00
 kl. 19.00
 30.12. kl. 09.30
 kl. 11.00
 kl. 13.00
 kl. 16.00
 kl. 17.30
 kl. 19.00
 31.12. Nyttårsaften kl. 19.00
 01.01. Nyttårsdag kl. 11.00
 kl. 19.00

Familiegudstjeneste med julesalmer fra mange land. Alle barn velkomne utkledd som engler, hyrder og konger
Messe på vietnamesisk
Midnattsmesse
Fromesse med julesalmer
Høymesse
Messe på polsk
Messe på kroatisk
Messe på engelsk
Messe
Messe på engelsk
Messe
Høymesse m/Te Deum
Messe på spansk
Messe på kroatisk
Messe på tamil
Messe på engelsk
Takksigelsesmesse
Høymesse
Messe på engelsk

St. Hallvard kirke, Enerhauggt. 4
 24.12. Julaften kl. 14.00
 kl. 22.45
 25.12. 1. juledag kl. 11.00
 26.12. 2. juledag kl. 11.00
 01.01. Nyttårsdag kl. 09.30
 kl. 11.00

Familiemesse
Midnattsmesse
Høytidelig festmesse
Dialogmesse
Messe
Høymesse

St. Dominikus Kirke, Neuberggt. 15
 24.12. Julaften kl. 16.00
 kl. 24.00
 25.12. 1. juledag kl. 11.00
 26.12. 2. juledag kl. 11.00
 01.01. Nyttårsdag kl. 11.00

Barnegudstjeneste
Midnattsmesse
Høymesse
 Merk: Ingen annen messe 1. juledag
Messe
Høymesse

Lunden Kloser, Øvre Lunden 5
 24.12. Julaften kl. 23.00
 kl. 24.00
 25.12. 1. juledag kl. 11.00
 kl. 18.15
 26.12. 2. juledag kl. 10.00
 kl. 18.15
 31.12. Nyttårsaften kl. 24.00
 01.01. Nyttårsdag kl. 11.00
 kl. 18.15

Matatin
Midnattsmesse
Høymesse
Vesper
Høymesse
Vesper
Høymesse
Høymesse
Vesper

PORSGRUNN
Vår Frue Kirke, Olavsgt. 19
 24.12. Julaften kl. 15.00
 kl. 24.00
 25.12. 1. juledag kl. 11.00
 26.12. 2. juledag kl. 11.00
 01.01. Nyttårsdag kl. 11.00

Barnegudstjeneste
Midnattsmesse
Høymesse
Messe
Høymesse

STAVANGER
St. Svithun Kirke Dronningensgate 8
 24.12. Julaften kl. 16.00
 kl. 21.00
 kl. 24.00
 25.12. 1. juledag kl. 11.00
 kl. 13.00
 26.12. 2. juledag kl. 11.00
 01.01. Nyttårsdag kl. 11.00

Barnegudstjeneste
Messe på fransk
Midnattsmesse
Høymesse
Messe på engelsk
Messe
Messe

TROMSØ
Vår Frue kirke, Storgt. 94
 24.12. Julaften kl. 24.00
 25.12. 1. juledag kl. 11.00
 26.12. 2. juledag kl. 11.00
 kl. 19.00

Midnattsmesse
Høymesse
Høymesse
Messe

Karmelittnonnene, Holmboevn. 8
 24.12. Julaften kl. 21.30
 25.12. 1. juledag kl. 09.30
 26.12. 2. juledag kl. 09.30

Midnattsmesse
Messe
Messe

30. Første søndag etter jul.
 Den hellige Familie, Jesus,
 Maria, Josef.
 Sir. 3, 2-6. 12-14. Kol. 3, 12-21.
 Lk. 2, 22-40.

31. Syvende dag i jule-oktaven el. Sil-
 vester I., pave.
 1. Joh. 2, 18-21. Joh. 1, 1-18.

JANUAR

1. *Guds Hellige Mor Maria,*
 4. Mos. 6, 22-27. Gal. 4, 4-7.
 Lk. 2, 16-21.
2. Basilius den Store og Gregor av
 Nazianz, biskoper og kirkelærere.
 1. Joh. 2, 22-28.
 Joh. 1, 19-28.
3. Ferial. 1.. Joh. 2, 29-3,6. Joh. 1,
 29-34.
4. Ferial. 1. Joh. 3, 7-10. Joh. 1,
 35-42.
5. Lørdagsmesse. 1. Joh. 3, 11-21.
 Joh. 1, 43-51.
 (Norske Tidebønner - uke 2)
6. *Herrens Åpenbarelse.*
 Jes. 60, 1-6. Ef. 3, 2-3.5-6. Mt. 2,
 1-12.
7. Ferial el. Raymond av Pennafort,
 prest. 1. Joh. 3, 22-4,6. Mt. 4,
 12-17.23-25.
8. Ferial. 1. Joh. 4, 7-10. Mk. 6,
 34-44.
9. Ferial. 1. Joh. 4, 11-18 .
 Mk. 6, 45-52.
10. Ferial. 1. Joh. 4, 19-5,4. Lk. 4,
 14-22.
11. Ferial. 1. Joh. 5, 5-13. Lk. 5,
 12-16.
12. Lørdagsmesse. 1. Joh. 5, 14-21.
 Joh. 3, 22-30.
 (Norske Tidebønner - uke 3)
13. *Tredje søndag etter jul.*
 Herrens Dâp
 Jes. 42, 1-4.6-7. Ap.gj. 10, 34-38.
 Mk. 1, 6-11.
14. Ferial. Heb. 1, 1-6. Mk. 1, 14-20.
 (Norske Tidebønner - uke 1)
15. Ferial. Heb. 2, 5-12. Mk. 1, 21-28.
16. Ferial. Heb. 2,14-18. Mk. 1, 29-39.
17. Ferial el. Antonius, abbed. Heb. 3,
 7-14. Mk. 1, 40-45.
 Fra 18. til 25.1. Bønne-uke for kris-
 ten enhet.
18. Ferial. Heb. 4, 1-5.11. Mk. 2, 1-12.
19. Jomfru Marias lørdagsmesse. Heb.
 4, 12-16. Mk. 2, 13-17.
 (Norske Tidebønner - uke 2)
20. *Annen alm. søndag.*
 1. Sam. 3, 3-10.19. 1. Kor. 6,
 13-15.17-20. Joh. 1, 35-42.

(Forts. neste side)

St. OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, Oslo 1
Tlf. (02) 20 72 48
Fax nr. (02) 36 02 63

Maria tilber barnet. Relieff av
Andrea del Verocchio (1435–1488).

**ST. OLAV
ER JULEBUTIKKEN!**

ÅRETS BØKER

KRYBBEFIGURER OG
STALLER

RØKELSE
RØKELSESKAR

PLATER
KASSETTER - CD
julemusikk fra hele verden

IKONER
KUNSTKALENDERE
KUNSTKORT

OG BYENS PENESTE
JULEKORT MED
KRISTNE MOTIVER

UTVIDET ÅPNINGSTID:

19.11. – 7.12.	9 – 17
10.12. – 21.12.	9 – 18
Lørdager	9 – 15
Julaften/nyttårsaften	9 – 12

Vi sender over hele landet.

21. Ferial el. Agnes, jomfru og martyr.
Heb. 5, 1-10. Mk. 2, 18-22.
22. Ferial el. Vincens, diakon og martyr.
Heb. 6, 10-20. Mk. 2, 23-28.
23. Ferial. Heb. 7, 1-3. 15-17. Mk. 3,
1-5.
24. Ferial el. Frans av Sales, biskop og
kirkelærer. Heb. 7, 25-8,6. Mk. 3,
7-12.
25. Apostelen Paulus' omvendelse.

- Ap.gj. 22, 3-16 el. 9, 1-22. Mk. 16,
15-18.
26. Timoteus og Titus, biskoper. 2.
Tim. 1, 1-8 el. Tit.1, 1-5. Lk. 10,
1-9.
(Norske Tidebønner - uke 3)
27. Tredje alm. søndag.
Jon. 3, 1-15. 10. 1. Kor. 7, 29-31.
Mk. 1, 14-20.

Julegudstjenester

TRONDHEIM

St. Olav, Schirmersgt. 1

24.12. Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	Høymesse
	kl. 16.00	Messe på Melhus
	kl. 18.30	Messe
31.12. Nyttårsaften	kl. 11.00	Høymesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

TØNSBERG

St. Olav Kirke, Botnegt. 22

24.12. Julaften	kl. 23.00	Matutin
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 18.00	Høymesse

God jul!

Galligani

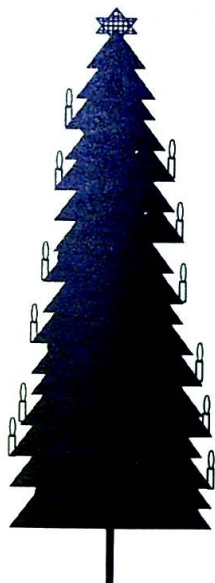
N. Slottsgt. 25 - tlf.: (02) 42 50 10
Stortingsgt. 22 - tlf.: (02) 41 16 77

Neste nummer utgis 25. januar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt
Faste medarbeidere:
Mette Andrésen o.p.
Hanne Berentzen
Liv Greni
Albert Raulin o.p.
Gunnel Vallquist
ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48
Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26
Årsabonnement (Norge): kr. 195,-
Øvrige europeiske land: kr. 220,-
Andre verdensdeler: kr. 230,-
Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

31

ÅRETS JULEGAVER

I år har vi gjort innspurten i julegavekjøpet lett, vi har nemlig gitt ut en rekke bøker som egner seg ypperlig til julegaver.

Teresa av Avila: «**Levende vann.**» Kr. 95,-.

Per Bjørn Halvorsen: «**Jesu nattverd. Messen gjennom 2000 år.**» Meget vakker bok, rikt illustrert. Innbundet kr. 180,-.

Per Bjørn Halvorsen: **Katolske prekener.** Kr. 97,-. Boken er møtt med glimrende kritikk.

Moder Teresa og Broder Roger: «**Meditasjoner over Korsveien.**» Kr. 68,-. En bok det neppe er nødvendig å anbefale. Moder Teresa og Broder Roger har noe å si alle.

Pavens taler og prekener i Norge. Kr. 69,-.

Ellers har vi H. J. Nouwen: «**Gjøre alle ting nye.**» Julian av Norwich: «**Innhyllet i kjærlighet.**» og selvsagt ungdomsbønneboken «**I Ditt nærvær...**»

Bestilles hos bokhandleren,
eller direkte fra St. Olav Bokhandel.

St. Olav Forlag

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

TRENGER
DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

BEGRAVELSESBYRÅER

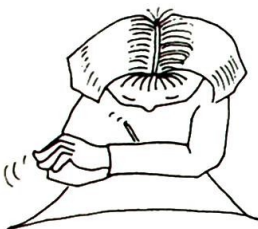
T.S. JACOBSEN-
GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

CARITAS | NORGE
DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3
Gavekonti:
Postgiro: 5 00 40 64 - Bank: 8998.09.08136

Blikk
på tiden («

Instruks - til hvem?

Å lese er en subtil måte å unngå å tenke på, skal en herre ved navn Helps ha sagt - ifølge et sitat vi kom over her forleden. Det ville en annen herre ved navn Bruce Stewart, engelsk skuespillforfatter og skribent, vært høyst uenig i. Han har nemlig tenkt, og tankene, påstår han, kom nettopp mens han leste. Og det han leste var intet mindre enn Troskongregasjonens "Instruks om teologens kall", et Vatikandokument, rettet til verdens biskoper. St. Olavs lesere ble presentert for det for en tid siden gjennom en noe mollstemt anmeldelse - eller hva man nå kaller kritiske omtaler av romerske tekster.

Hvordan undertegnede vet at denne herr Stewart har beskjefteget seg med nevnte aktstykket? Som, kort fortalt, sier noe slikt som at selvsagt skal katolske teologer forske, men den katolske teolog som underveis måtte finne at han (!) er uenig med Roma om dette eller hint i katolsk lære, får tie og tåle og slett ikke slå seg sammen med eventuelle meningsfeller og si offentlig at "dette er vårt syn på saken". I en sprelsk spalte i *Catholic Herald* nylig forteller Stewart at han har lest instruksene ikke bare én gang, men to og tre og fire ganger fordi "jeg etter første gangs lesning var lettere irritert, så jeg måtte gjøre

et forsøk nr. to som så i sin tur gjorde meg temmelig håndfallen, slik at jeg begynte fra begynnelsen nok en gang, med det resultat at jeg ble grepet av den formastelige tanke at det hele var en slags parodi - hvilket betød at jeg måtte lese det nok en gang! Med det resultat at jeg nå er mer forvirret enn da jeg startet."

Som man ser, er Stewart ikke særlig plaget av respekt for autoritetene, men kompensere for denne angelsaksiske uhyttidelighet med et sprettent språk samt - som vi skal se - underliggende alvor. Og heldigvis er hans forvirring ikke større enn at to klare spørsmål står frem under lesningen: 1) "Hvem er dette skriv egentlig rettet til?", og 2) "Hvorfor dette noe overlesede og orakelaktige språk som får en til å tro at det er skrevet for den gamle tids israelitter, der de ligger på sine knær og skjelver av frykt mens himmelens stemmer runger fra oven? Samtidig som en tydelig ser for seg barnepeiken som retter en advarende pekefinger mot egenrådig barn for å få dem til å vaske hendene og be bordbønn før de spiser?"

Stewart er langt fra den først som påpeker at Vatikanet har et språk- og kommunikasjonsproblem. Etter en del stilistisk undring finner han at stilen i den foreliggende "instruks" smaker av "prosa-apokalypse for barnekammeret", hvorpå han fortsetter sine legmannsfunderinger, under klar henvisning til at de er nettopp det. Og som legmann forstår han ikke helt hvorfor Roma

er så opptatt av "om teologene setter komma på riktig sted og husker å sette prikk over i'en. Det spørs om ikke en del av deres oppgave nettopp er det motsatte av å holde rekkene og stå på geledd. Montro hvordan Jesus ville taklet de mange utfordringer han møtte i sin prestegjerning om han hadde vært akademisk utdannet teolog og forpliktet til stadig å slå etter i instruksjonsheftet?" undrer Stewart. Som selvsagt vet at det finnes "klart definerte områder innen katolsk tro som ingen teolog har noen rett til å fikle med. Det vet enhver katolikk. Men disse klart definerte områder er i siste instans dype og ugjennomtrengelige mysterier som høytflyvende teologisk tale til tider snarere forkludrer enn klargjør. Når man sier at ved nattverden blir brød og vin til Jesu legeme og blod, så har man sagt det hele. Hva har ikke harping på teorier om 'transsubstansiasjon' ført til av forviklinger i historisk sammenheng?"

I løpet av denne friske odysse i teologiske farvann klarner tanken ytterligere, og Stewart finner svar på sitt "til hvem?" - til slutt: "Endelig skjønner jeg hvem romerske skrivelser er rettet til. De er, selvsagt, rettet til Den Hellige Ånd! Hvem ellers? For hvis ikke *han* er skikkelig informert om hvilken kurs Kirken har lagt seg på, kunne det jo falle ham inn å gi en annen navigeringsordre og an vise andre peilepunkter. Og hva da?"

Tänk inte, det bara förvirrar, sa Kologingen. Mon det ?

Observatoria